

Nde nchka tukwa kityi nu mda'an Palyu cha' tsaa se'en ndi'in nten 'in Jesucristo nde kichen Corinto

¹ Palyu lkaän. Se'en ti ndi'iïn nde re lo'o Timu ta'a msñian cha' 'in Krixtu. Nda'an ba kityi re cha' tsaa se'en ndi'in ta'a wan nde kichen Corinto kwa, 'wan nu ngi'ni tnun wan 'in Ndiose sa tlyu ti. Kwi' ngwaña'an tsaa kityi re se'en ndi'in nchga nten nu ndi'in cha' 'in lo'o Ndiose ña'aan lo yuu 'in Acaya. Wa mda Ndiose tñan 'ñaän cha' tsa'aän chkwii'n' lo'o nten nchga la kichen tijyu' la. Ngwaña'an ngwa ti' Ndiose cha' kunan ne' nchga cha' nu ngwa'u Jesucristo.

² Nde lka cha' nchka ti' ba cha' ti ku'ni Ndiose Stian cha' su'we lo'o wan, cha' ku'ni Ni cha' tiin ti tyi'in kasiya 'wan chun' nu wa yten wan cha' 'in Jesucristo nu nka X'naan.

*Ndaya' 'a Ndiose 'ñaan bra nu ndyukwaan ka'an
'a cha' kuxi*

³ Ku'niin tnuan 'in Ndiose nu lka Sti X'naan Jesucristo, cha' nchka t'nan ti' Ni 'ñaan, cha' lye 'a ndaya' Ni 'ñaan bra nu ndyukwaan ya ña'an ti cha' kuxi.

⁴ Ndaya' 'a Ndiose 'ñaan ni, cha' nu chun' ndi'in la ka 'ñaan tayaan' 'in xka ta nten, bra nu tyukwa ne' cha' kuxi; sa ña'an nu ndaya' Ni 'ñaan, kwi' ngwaña'an ka tayaan' 'in xka ta nten bra kan'.

⁵ Sa ña'an ngwa bra nu ti'í ti' nten 'in Krixtu ti s'ni, kwi' ngwaña'an lye 'a nda ne' nu ti'í ñaan ni, cha' nchkwian' cha' 'in Krixtu; kwi' ngwaña'an, ña'an ti lye 'a ndaya' Krixtu 'ñaan, bra nu ndijian nu ti'í.

⁶ Ni siya tyijin ba nu ti'í, ni siya ti'í ti' nten 'wa, cha' ka su'we 'wan, kan' cha' ndijian nu ti'í kan'. Kwi' ngwaña'an lye la taya' Ndiose 'wan, lo'o kaja ña'an kulaa Ni wan 'in cha' kuxi bra kan'. Bra nu taya' Ni 'wa, cha' 'wan ku'ni Ni ngwaña'an, cha' kaja ña'an taya' ba 'wan; ya ña'an ti nu ti'í nu nchka 'wa, ti kwi' Ndiose ta Ni jwersa 'wan cha' ka talo wan nu ti'í kan'.

⁷ Ndyu'wi 'a ti' ba 'wan. Jlyo ti' ba cha' sa ña'an nu nda ne' nu ti'í 'wa, ngwaña'an ta ne' nu ti'í 'wan; sa ña'an nu taya' Ni 'wa, ngwaña'an taya' Ni 'wan.

⁸ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, nchka ti' ba cha' ka biya' ti' wan sa ña'an ngwa bra nu mdijian ba nu ti'í kichen se'en ndyaa ba lo yuu 'in Asia, cha' tlyu 'a cha' kuxi ndyukwa ba bra kan'. Ja jlyo ti' ba siya' ti sa ña'an tyijin lyo ba cha' kuxi kan'; mske' ti' ba cha' ja tyu'u 'a ba,

⁹ cha' wa mdiya bra cha' nu kaja ba, mske' ti' ba. Ngwaña'an ngwa cha' su'we la ndyaa ña'an ti' ba 'in ska ti Ndiose, cha' nchka 'in Ni ku'ni Ni cha' tyu'u nten xiya' ni siya wa ngujwi ne'; kan' cha' nchka 'in Ni kulaa Ni 'ñaan. Ja mda'an 'a cha' tiyeaan cha' ti ykwiin' tian ka kulaan 'ñaan 'in cha' kuxi kan'.

¹⁰ Wa ngulaa Ndiose 'wa bra kan', ja ngujwi ba, ni siya kuxi 'a ngwa cha' bra kan'; lo'o ngwaña'an, ti kulaa la Ni 'wa nde loo la. Wa msñi ba cha' 'in Ndiose, kan' cha' ndyaa ña'an ti' ba 'in Ni, cha' ña'an ti kulaa Ni 'wa.

11 Lo'o ngwaña'an, ka taya' wan 'wa bra nu chkwi' wan lo'o Ndiose cha' 'ware. Kunan Ni cha' nu chkwi' wan lo'o Ni, cha' ka'an wan; bra kan' ku'ni Ni cha' ka su'we 'wa. Bra kan' ka'an wan tya wan xu'we 'in Ndiose cha' 'wa, cha' nu wa mdo'o laa ba 'in cha' kuxi.

Ja ngwa 'in Palyu tsaay kichen Corinto

12 Su'we 'a nka tiye ba cha' tyukwi ti tiye ba ndi'in cha' 'wa lo'o wan, nchkwi' ba xkwi' cha' nu ñi lo'o wan, ti kwi' sa ña'an nu ngi'ni ba lo'o xka ta nten; ngwaña'an nka tiye ba. Nchka 'wa ngi'ni ba ngwaña'an lo'o wan chun' lye 'a nchka t'nan ti' Ndiose 'ñaan xu'we ti; lo'o ja ngi'ni ba ngwaña'an chun' cha' nu ngwi'ya ke ti ba ti ykwi' ti ba.

13-14 Sa kan' ti cha' ngwa'an ba lo kityi nu ngula se'en ndi'in wan ti kulo, ska cha' nu ka chkwi' wan, ska cha' nu ka ka biya' ti' wan. Ni siya ni ti, wa nchka biya' chin' ti' wan cha' kan', lo'o nchka ti' ba cha' ti ka biya' su'we la ti' wan cha' kan'. Lo'o bra nu tiya tsan nu kan X'naan Jesús xiya', bra kan' ka su'we ka tiye wan ña'an wan 'wa; ngwaña'an bare ka su'we ka tiye ba ña'an ba 'wan bra kan'.

15 Ngwaña'an ngwa tiyeën, kan' cha' ngwa tiän' tsa'aän se'en ndi'in wan kulo ndukwa la. Ja chan tsa'aän na'aän 'wan tukwa ya', mda'an cha' tiyeën nu ngwa xkan', cha' ka su'we kasiya 'wan.

16 Kulo ndukwa la mda'an cha' tiyeën tyijiin se'en ndi'in wan tuwiin se'en tsa'aän nde Macedonia. Bra nu wa yi'aän Macedonia kan', tyaän se'en ndi'in wan xiya', kan' ka taya' wan 'ñaän cha' tsa'aän tuwiin nde Judea bra kan'.

17 Lo'o ni, ja yi'aän se'en ndi'in wan, bra kan' mske ti' wan cha' kuxi ti cha' mda'an tiyeën. Lo'o

ja su'we si chkwi' wan cha' lkaän ska nten nu tukwa cha' nchkwi'; cha' bra nu y'niin xu'ween tuwiin 'ñaän kulo ndukwa la, ja mñi lyo'oün wan bra kan'.

¹⁸ Jlyo ti' Ndiose cha' ja siya' nchkwi' ba tukwa cha' lo'o wan, ña'an ti' si nchkwi' ba cha' “ngwaña'an lka ska cha'”, lo'o chun' ndi'in la nchkwi' ba cha' “si'i ngwaña'an lka cha'”. Ja ngi'ni ba ngwaña'an,

¹⁹ cha' Jesucristo nu lka ska ti Sñi' Ndiose ni, si'i tukwa cha' nda'an tiye Ni. Wa ykwi' ba cha' 'in Jesús se'en ndi'in wan, lo'oün wa ykwiin' lo'o wan, lo'o Silvano, lo'o Timu, wa ykwi' ba cha' 'in Ni. Lo'o ja siya' nchkwi' Ni cha' “si'i ngwaña'an lka ska cha'” si wa ykwi' Ni ska ya' cha' “ngwaña'an lka cha' kan'”. Ska ti Krixtu lka nu chañi cha' nchkwi' cha' nu ñi,

²⁰ ska ti Krixtu nu ngi'ni cha' chañi cha' ka nchga cha' nu nchkwi' Ndiose lo'oan; kan' cha' chabiya' 'in Jesucristo ka chkwian': “Amén, ngwaña'an ka sikwa”. Ngwaña'an chkwian' bra nu ku'ni tluan 'in Ndiose.

²¹ Ndiose lka nu y'ni lo'o ba cha' msñi su'we ba cha' 'in Krixtu, kwi' ngwaña'an y'ni Ni lo'o wan; wa y'ni Ni cha' lkaan nten 'in Ni.

²² Sa ña'an lka si ykwi' Ni wa mstya Ni ska biya' nu 'in Ni chuan', ngwaña'an lka cha' bra nu nda Ni Tyi'i ykwi' Ni cha' nganun ni' kasiya 'ñaan. Nan wa ndla la nda Ni Tyi'i Ni 'ñaan, cha' ka 'ñaan ka biya' tian' cha' chañi ku'ni Ni lo'oan nchga cha' nu wa ndukwin Ni cha' ku'ni Ni.

²³ Ja yi'aän kichen tyi wan nu ngwa xkan', cha' ja ngwa tiyeen cha' kasin' tiän' 'wan. Chañi cha'

chun' sa kan' ti cha', kan' cha' ja yi'aän se'en ndi'in wan bra kan'. Jlyo ti' Ndiose cha' kan'. Kan y'ya Ni kasiya 'ñaän si cha' kwiñi nchkwiiñ' re.

²⁴ Su'we la cha' ja ndukwa wan cha' 'in Ndiose chun' cha' nu wa ykwi' bare lo'o wan; ti ykwi' ti wan wa msñi su'we wan cha' 'in Jesús. Sa kan' ti cha', nchka 'a ti' ba taya' ba 'wan cha' ka su'we la ka tiye wan bra nu ngi'ni tnun wan 'in Ndiose.

2

¹ Kan' cha' mske' tiän' cha' ja taän 'aän cha' xi'in ti' wan bra nu tsa'aän se'en ndi'in wan xiya'.

²⁻³ Nde lka cha' kan'. Su'we 'a nka tiyeëñ bra nu ña'aän sa ña'an nu ngi'ni wan. Xa nu msu'waän kityi kan', ngwa xi'in 'a ti' wan bra kan', kan' cha' ja nchka tiän' cha' ka xi'in ti' wan xiya'. Ja ngwa tiyeëñ tsa'aän se'en ndi'in wan nu ngwa xkan'; ja chan ku'ni xi'in wan 'ñaän, mske' tiän'. Su'we la si kanun su'we la ka tiyeëñ, cha' si su'we nka tiyeëñ, lo'o 'wan su'we ti kanun tiye wan bra kan', mske' tiän'.

⁴ Bra nu ngwa'aän kityi kan', ka'an 'a cha' mda'an tiyeëñ bra kan'; ngwa xi'in 'a tiän' bra kan', ynaän 'aän si'ya wan. Lo'o ja ngwa tiän' cha' ka xi'in ti' wan lo'o kityi kan'; kwi' ngwa tiyeëñ cha' ka biya' ti' wan cha' su'we 'a nka tiyeëñ ña'aän 'wan, kan' cha' ngwa'aän kityi kan'.

Ku'ni wan cha' tlyu ti' 'in ne' kuxi kan'

⁵ Wa ngwa xi'in 'a ti' wan si'ya cha' kuxi nu y'ni yu kan'. Lo'o bra nu y'ni yu ngwaña'an, si'i skaän tiän nu ngwaän xi'in tiän' bra kan'; lo'o nchga wan ngwa xi'in chin' ti' wan si'ya cha' kuxi kan'. Lo'o

ni, ja ndi'in 'a cha' kuxi kan', kan' cha' ja nka tiyeēn ku'niñn tláän 'wan ni.

⁶ Ya' la nu ti'í nu wa mda wan 'in yu kan', bra nu ndyo' ti'in wan sa tlyu ti bra kan', cha' katin ki'ya nu ndukwi yu kan',

⁷ Kan' cha' ni, ku'ni wan cha' tlyu ti' 'in yu kan', ku'ni wan cha' ka tla' kasiya 'in yu, cha' ja kana' kasiya 'in yu kan', cha' xi'in 'a ti' yu.

⁸ Njñan ba cha' tlyu ti' 'wan ni, cha' taya' wan chin' 'in yu kan', cha' ka biya' ti' yu cha' ña'an ti su'we nka tiye wan ña'an wan 'in yu.

⁹ Wa ngwa'aän kityi kan', cha' tsa se'en ndi'in wan, cha' ngwa tiän' tyija lyo cha' 'ñaän si chañi cha' 'wan cha' ku'ni wan sa ña'an nu niñn 'wan bra kan'; ja jlyo tiän' nu ngwa xkan', si xlyaa wan ku'ni wan ngwaña'an.

¹⁰ Lo'oũn, ku'niñn cha' tlyu ti' 'in yu kan', si wa y'ni wan cha' tlyu ti' 'in yu. Wa y'ni yu cha' kuxi kan' lo'o wan; lo'o na' ni, wa y'niñn cha' tlyu ti' 'in yu kan' cha' 'wan, ni siya tijyu' ndi'iñn, ni siya skaän tiän lo'o Krixtu se'en ndi'iñn. Kan' cha' nde ña'an cha' tya'an tiye wan ni sikwa,

¹¹ cha' ja ta 'a wan chabiya' tyijin lyo kune' xa'an nu naan Satanás kan' 'ñaan; wa jlyo 'a tian' cha' sa 'a ngi'ni kune' xa'an kan' tñan.

Ka'an 'a cha' mda'an tiye Palyu xa nu mdi'in yu kichen Troas

¹² Yi'aän kichen Troas ti ngwa xkan', yi'aän yt-saän' cha' 'in Jesús 'in ne' kichen kan'. Lo'o nde ña'an ngwa bra kan', cha' su'we 'a ynan ne' kichen kan' cha' 'in Ndiose, cha' wa nda ykwi' X'naan chabiya' 'ñaän cha' ku'niñn tñan 'in Ni nde kichen kwa.

¹³ Lo'o ja mdaloŋn se'en mdi'iin nde kwa, cha' ka'an 'a cha' mda'an tiyeen, ni cha' lka ja ya kala Tito ta'a nda'an ba tñan se'en ndi'iin; kan' cha' bra ti mslaän' lo'o ne' kichen kan'. Bra kan' yi'aän tijyu' la se'en lka lo yuu 'in Macedonia.

Ka ñaan tyijin lyoan 'in nchga cha' kuxi chun' tñan nu y'ni Krixtu

¹⁴⁻¹⁵ Lye 'a tyaan xu'we 'in Ndiose cha' ska ti cha' ñaan lo'o Krixtu. Sa ña'an lka si nda'aan lo'o Ndiose tuwiin sa tlyu ti cha' ngi'niin tnuan 'in Jesucristo, cha' wa mdijin lyo yu 'in nu kuxi. Ngwaña'an lo'o ñaan ta Ni se'en tya'aan laja nten kan', cha' lo'oan nchkwian' cha' 'in Krixtu se'en ndi'in ne' nchga kichen; ngitsaan' cha' 'in Ndiose se'en ndi'in nten, ni siya nchkwian' lo'o nten nu nchka 'a ti' tyo'o laa 'in cha' kuxi, ni siya nchkwian' lo'o xka ta nten nu ja nchka ti' kunan cha' su'we kan'. Ña'an ti' ska nan nu xi tyi'i nu ndyukwa 'a tyi'i nchga se'en, kwi' ngwaña'an lka tñan nu ngi'nian chabiya' 'in Ndiose. Ndiya 'a ti' Ndiose 'in ran, kwi' ngwaña'an ndiya ti' Ni tñan nu ngi'ni Krixtu lo chalyuu lo'oan.

¹⁶ Nten nu chen 'a ña'an ngi'ni ni, ja siya' ndiya ti' ne' cha' nu nchkwian'; ja nchka biya' ti' ne' cha' kan', cha' wa kana' ti chalyuu 'in ne' si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne'. Lo'o nten nu nchka ti' tyo'o laa 'in cha' kuxi ni, xka ña'an ngi'ni ne' kan'; wa ndyaa ña'an ti' ne' kan' cha' nsu'wi xka chalyuu nu su'we la nu kaja 'in ne'. Nsu'wi 'a nten nu ja ka ku'ni tñan re; nu bare ni, ka 'wa ku'ni ba tñan re chabiya' 'in Ndiose.

¹⁷ Si'i nan ngi'ni ba kanan lo'o cha' 'in Ndiose, si'i nan nxa'an ba cha' kan' sa ña'an nu ngi'ni xka ta

nten; tyukwi ti tiye ba nchkwi' ba lo'o nten, ngi'ni ba ña'an ti' si ndi'in Ndiose se'en ndi'in ba, cha' Ndiose lka nu ngwa'an tñan 'wa cha' ku'ni ba tñan cha' 'in Krixtu.

3

Ska cha' kwi nu tka nchkwi' Ndiose lo'oan

¹ Ja nchkwi' ba cha' siye' lo'o wan. Ja nchka ti' ba cha' chkwi' wan cha' tnun 'a nten nka ba. Bra nu nda'an ba se'en ndi'in wan, ja ndi'in cha' kwi'ya ba ska kityi nu nchkwi' cha' su'we ti ngi'ni ba tñan; kwi' ngwaña'an, bra nu tsaa ba xka se'en, ja n'ni cha' jñan ba ska kityi ngwaña'an 'wan.

² Ja ndi'in cha' kulo ba kityi nu ngwaña'an, chun' ka ña'an nten 'in ykwi' wan. Wa jlyo ti' ne' cha' chun' tñan nu y'ni bare ynan su'we wan cha' 'in Jesús, lo'o jlyo ti' ne' cha' su'we 'a nka tiye ba ña'an ba 'wan.

³ Krixtu y'ni tñan kan' ni' kasiya 'wan, xa nu msu'wa Ni 'wa cha' ndyaa ba se'en ndi'in wan; kan' lka ska tñan nu y'ni Tyi'i ykwi' Ndiose nu nchga bra lu'u, kwi' lka tñan nu wa y'ni Ni ni' kasiya 'wan, nten chalyuu; ja ngwa tñan kan' chabiya' 'in ska cha' nu ngwa'an nten chun' ska kee kwaja' ti.

⁴ Ka chkwan' ngwaña'an, chun' tnun 'a kasiya 'ñaan cha' wa ndyaa ña'an tian' 'in Ndiose, cha' wa ytean cha' 'in Jesús.

⁵ Nan ni, ja nchka 'ñaan ku'nian tñan 'in Ndiose siya' ti; kwi' Ndiose ngi'ni lo'oan cha' ka 'ñaan ku'nian nchga lo tñan nu ngi'nian cha' 'in Ni.

⁶ Wa mdiya ska cha' kwi re nu tka nchkwi' Ndiose lo'oan, ska tñan nu ngi'ni Tyi'i Ndiose lka

cha' re. Ja lka ran ña'an ti' ska tñan nu ndatsaa kityi kula kan' 'ñaan cha' ku'nian. Wa mdyii cha' 'ñaan siya' ti si'ya yuwe' nu ndi'in 'ñaan chun' tñan nu ndlo kityi kula kan' 'ñaan, lo'o ni, wa mjwi chalyuu kwi 'ñaan chun' tñan nu ngi'ni Tyi'i Ndiose.

⁷ Tñan 'in Ndiose nu ngulo Moisés 'in nten s'ni ni, chun' kee kwaja' mdukwa cha' kan'; ngwa'an Ni letra chun' kee kwaja' kan', cha' chkwi' nten lo cha' kan'. Laa 'a mdijin xaa 'in Ndiose nu ngwa s'ni kan', bra nu tka mda ti Ni cha' kula kan'; luwi 'a xaa ña'aan tloo yu kula Moisés, lo'o ja mdalo ta'a ne' Israel ña'an kwi'ya ne' tloo yu kula kan'. Bra ti mdijin cha' kan', sa ndijin ti yu'wi xaa kan' tloo yu bra kan'. Lo'o xaa luwi kan' mdiyan cha' kula kan' sikwa, ni siya ndyiji nten chalyuu si'ya yuwe' nu ndi'in 'in ne' chun' tñan nu ndlo cha' kula kan';

⁸ lo'o ni, jtun la cha' nchka bra nu chkwian' cha' 'in Jesús lo'o nten, chun' cha' ngi'ni Tyi'i ykwi' Ni tñan ni' kasiya 'in ne'!

⁹ Tñan nu ndlo cha' kula kan' ni, kan' ngi'ni cha' ka biya' tian' ki'ya nu ndi'in 'ñaan; lo'o ndi'in cha' tyijian nu ti'í bra kan', ni siya luwi 'a xaa nu ngwa se'en ndukwa kiya' cha' kula kan'. Kan' cha' ni, jtun la ti cha' nu 'in ykwi' Jesús, kwi' nu ngi'ni cha' nchka luwi kasiya 'ñaan cha' 'in Ndiose!

¹⁰ Tnun la cha' su'we nchka se'en ndi'ian ni, kan' cha' ja su'we ña'an cha' kula kan' cha' 'ñaan, ni siya su'we 'a ña'an ngwa cha' kula kan' ti kulo.

¹¹ Chin' ti bra mdalo cha' kula kan', ni siya tnun 'a xaa ngwa bra nu ti ji tyii cha' kan'. Tyukwi tyempu nu ndijyan nde loo la, ja tyii cha' kwi nu tka mdyisnan ti ni; tnun la ti cha' re.

¹² Kan' cha' ni, ja ntsean chkwian' lo'o nten,

chun' jlyo tian' cha' su'we 'a lka cha' 'in Jesús nu nchkwian' re.

¹³Ja n'ni cha' chkun' ska te' tloan sa ña'an nu y'ni ayman Moisés nu ngwa s'ni, cha' ja ña'an ne' Israel tloo yu xa wa mdijin xaa kan' ngwaña'an ti.

¹⁴⁻¹⁵Wa ngwa tla 'a ke ne' Israel bra kan', cha' ja ngwa biya' ti' ne' cha' 'in Ndiose siya' ti. Ni siya chalyuu ni, kwi' ngwaña'an lka lo'o kityi cha' jo'o nu ngwa'an ayman Moisés, ti kwi' tñan nu ngulo Ndiose 'in nten nu ngwa s'ni lka kan'; xa nu chkwi' ne' judío lo kityi cha' jo'o kan', ja nchka ki'ya cha' kan' ke ne'. Siya' ti ka ki'ya cha' kan' ke ne' bra nu sten ne' cha' 'in Jesús; bra kan' kalaa ke ne' cha' kunan su'we ne' cha' 'in Ni.

¹⁶Bra nu stean cha' 'in ykwi' X'naan, bra kan' tsaatii cha' nu tla kean.

¹⁷Se'en nu tka nchkwi' ti kityi re cha' 'in "X'naan", kan' nchka ti' chkwi' cha' Tyi'i Ndiose lka nu kan'. Kwi' ngwaña'an, bra nu ka Tyi'i Ndiose X'naan, ja ka 'a 'in nten kuxi tatsaa la 'ñaan cha' ku'nian tñan nu kuxi bra kan'.

¹⁸Kwi' ngwaña'an lka cha' 'ñaan, ta'aan nu ndi'in cha' 'ñaan lo'o Jesús, chkan' tijyu' cha' wa nda X'naan ska xaa nu xu'wi tloan. Ja n'ni cha' chkun' ska te' tloan, cha' ti kwi' cha' tnun kan' lka nu ti ngi'ni tñan lo'oan, lo'o lye la ngi'ni cha' kan' tñan ni, cha' xa'an tyukwi ña'aan, cha' kaan sa ña'an lka Ndiose X'naan siya' ti. Nde se'en ndi'in ykwi' X'naan nu lka Tyi'i ykwi' Ni, nde kwa ndyo'o cha' tnun kan'.

4

¹Kan' cha' ja nchka ndaja ti' ba 'in tñan nu ngi'ni ba. Ti kwi' Ndiose lka nu wa nda tñan kan' 'wa,

chun' nchka t'nan ti' Ni 'wa.

² Wa ngulaa ya' ba nchga cha' kuxi nu ngi'ni nten mnan ti, ya ña'an ti cha' nu njyu'u 'a ti' nten ku'ni ne'. Ja ññilyo'o ba 'in nten, kwi' ngwaña'an ja nxa'an ba cha' 'in Ndiose lo'o xka la cha', bra nu nchkwi' ba cha' kan' lo'o nten; su'we ti ndu'u ba nchga cha' nu 'in Jesús 'in ne'. Lo'o chañi 'a cha' kan', cha' ngwaña'an ka biya' ti' nchga nten cha' tyukwi ti tiye ba ngi'ni ba tñan 'in Ni, sa ña'an lka si nduun ba tloo ykwi' Ndiose.

³ Lo'o si ndiya nten nu chkwi' cha' tukwi 'a ndyo'o cha' su'we 'in Jesús nu nchkwi' ba lo'o ne', ñi la ndyo'o cha' kan' cha' ngi'ni nten kan' tñan mna', kan' cha' ja nchka kunan su'we ne' cha' kan'.

⁴ Ja xlyaa nten nu kuxi kan' xñi cha' kan' si'ya kune' xa'an nu ññi lyo'o 'in nten chalyuu. Ndukun' nu kuxi kan' cha' 'in ne' cha' ja kunan 'a ne' cha' su'we nu 'in Krixtu, kan' cha' ja nchka kanun xaa luwi 'in Krixtu ni' kasiya 'in ne' kan'. Tnun 'a cha' lka cha' nu 'in Krixtu; nchga cha' nu ndi'in 'in Ni, su'wa ndi'in cha' 'in Ni lo'o Ndiose Sti Ni nde se'en ndi'in Ni.

⁵ Cha' nu nchkwi' ba lo'o nten ni, si'i cha' 'wa ti ykwi' ti ba nchkwi' ba. Nde ndiya cha' nu nchkwi' ba lo'o ne': Jesucristo lka X'nan tyukwi ña'aan nde ni' kwan, kwi' ngwaña'an nka Ni ndloo tyukwi ña'aan lo chalyuu. Kan' cha' nchkwi' ba cha' chabiya' 'in Jesús nu nka X'naan ngi'ni ba tñan cha' 'wan.

⁶ Ti kwi' Ndiose lka nu msu'wa xaa luwi 'in Ni nu nganun ni' kasiya 'ñaan; kan' cha' ka biya' tian' nchga cha' tnun nu su'we 'a nu nsu'wi se'en ndi'in Ni, ti kwi' ti cha' ndii tian' cha' ngi'ni Ni tñan ni' kasiya 'ñaan bra nu stean cha' 'in Krixtu. Ti kwi'

Ndiose lka nu ngulo tñan cha' xu'wi xaa la se'en ngwa chalyuu tla nu ngwa ti s'ni.

Nde ña'an tyi'ian lo chalyuu, chun' nu wa ytean cha' 'in Ndiose

⁷ Ni siya tnun 'a cha' su'we nu nsu'wi ni' kasiya 'ñaan ni nu nda Krixtu 'ñaan, ti lkaan nten chalyuu, si'i nan ngula la ti' kasiya 'ñaan ti ykwiin' tian. Ña'an ti' ska katun' yuu nu xi'i ndalo, ngwaña'an lkaan. Lo'o su'we la ngwaña'an, cha' bra kan' ka ka biya' tian' cha' ska ti Ndiose lka nu nchga tñan nchka 'in Ni; si'i cha' 'ñaan ti ykwiin' tian nu nchka la 'ñaan.

⁸ Ti ndyuwa ti se'en nda'an ba, tlyu 'a tñan ndyukwa ba, lo'o ja nchka 'a 'in cha' kuxi tyijin lyo 'wa. Nduwe 'a ti' ba ndi'in ba chun' ka'an cha' tukwi nu ndijin ba; ni siya xi'in ti' ba, ja nchka ndaja ti' ba.

⁹ Nsu'wi 'a nu nxuun lo'o 'wa, ti kwi' ti cha' ja lyiji ta'a su'we nsu'wi ba. Ni siya ndiya nten nu lye 'a ti'í ti' 'wa, ja nchka ku'ni tyii ne' 'wa.

¹⁰ Nchga se'en nda'an ba lo chalyuu, ta'a ti ndijin ba nu ti'í; nsu'wi 'a nu ti'í nu ngi'ni nten lo'o ba, sa ña'an nu ti'í nu mdijin Krixtu xa nu yan yu lo chalyuu, bra nu yjwi nten 'in yu. Kan' cha' ni, ka jlyo ti' xka la nten cha' ti lu'u ykwi' Krixtu, xa nu ña'an ne' 'wa cha' ti lu'u ba.

¹¹ Nchga bra nu ndi'in ba lo chalyuu ndi'in 'a cha' kuxi nu ka kujwi 'wa, cha' ka'an 'a cha' tukwi ndyukwa ba nchga se'en nda'an ba lo tñan 'in Jesús. Ngwaña'an ka ña'an nten cha' ti ndi'in Jesús lo'o ba; kan' cha' ti nsu'wi ba chalyuu, ni siya ti'í ti ña'an nda'an ba.

12 Nde ña'an ndi'in ba lo chalyuu, ña'an ti' si wa tyii ti cha' 'wa tyukwi ña'aan ba si'ya nu ti'í nu ndyukwa ba; lo'o 'wan ni, wa mjwi chalyuu nu ja tsaa tii 'a siya' ti 'wan chun' tñan nu ngi'ni bare.

13 Ndiya ska cha' nu ndukwa lo kityi kula se'en ykwi' ska nten cha' re: “Wa ndyaa ña'an tiän' cha' chañi lka cha' kan', kan' cha' nchkwiin' cha' nu ñi re lo'o xka ta nten” ndukwin ayman kan'. Kwi' ngwaña'an bare, nchkwi' ba cha' 'in Jesús cha' wa yten ba cha' 'in yu, bra nu msñi ba cha' kan'.

14 Lo'o chañi cha' ndyaa ña'an ti' ba cha' ngulo Ndiose 'in Jesús nu nka X'naan nde se'en yu'wi yu mtsi' yu, kwi' ngwaña'an tyaan Ni xiya', kan y'ya Ni 'ñaan, cha' su'wa ti kalaan se'en ndi'in ykwi' Ni.

15 Ndalo ba nchga nu ti'í nu ndyukwa ba cha' 'wan; lo'o ni, wa ndiya ka'an 'a ta'a nten wan nu wa mjwi xu'we nu nda Ndiose 'wan, kan' cha' chun' ndi'in la ka tyituun ka'an la ta'a nten wan nu tya xu'we 'in Ndiose cha' 'wa. Lo'o su'wa 'a ka ku'ni tnuan 'in ykwi' Ni bra kan'.

16 Kan' cha' ja nchka ndaja tian' 'in tñan nu ngi'nian cha' 'in Ndiose, ni siya wa tsaa tii ti ña'aan kunaan' ngwaña'an ti; lo'o ta'a ti ngi'ni Ndiose cha' chka su'we la kasiya 'ñaan.

17 Ja tlyu lye nu ti'í nu ndyukwaan lo chalyuu re ni, lo'o chin' ti bra talo nu ti'í kan'; chun' ndi'in la, tnun 'a cha' su'we ndi'in cha' kaja 'ñaan nde se'en ndi'in Ndiose, lo'o ja tsaa tii 'a cha' su'we kan' siya' ti. Ja su'wa nu ti'í re lo'o cha' su'we nu ndi'in cha' kaja 'ñaan nde loo la.

18 Ja nka tiyeen 'in ska nan nu su'we ña'an ti, cha' ja talo siya' ti ya ña'an ti nan nu su'we ña'an kan'; nan nda'an naan ska cha' nu ja chkan' ña'aan bra

ni, chun' ndi'in la ka chkan' cha' kan', ña'aa'n 'in ran bra kan'. Kan' lka cha' nu ja tsaa tii 'a 'ñaan siya' ti.

5

¹ Jlyo tian' cha' ña'aa'n ti' ska na'aa'n kuxi ti, kwi' ngwaña'aa'n nchka kunaan'; bra nu kajaan, tsaa tii kunaan' siya' ti bra kan'. Lo'o wa y'ni xu'we Ndiose xka na'aa'n nu kaja 'ñaan, xka cha' lka kan'; Ndiose xa'aa'n tyukwi ña'aa'n, lo'o ja tsaa tii 'a cha' 'ñaan siya' ti bra kan'. Nde se'en ndi'in Ndiose lka cha' kan', si'i nten chalyuu nu kwiñaan na'aa'n kan'.

² Ja su'we nka tiyeen se'en ndi'ian lo chalyuu, cha' xkwi' ndijian nu ti'í. Chañi cha' nchka 'a tian' tyo'oan lo chalyuu re, cha' tyaan lyaan nde se'en ndi'in Ndiose, cha' ndla la kaja na'aa'n kwi kan' 'ñaan bra kan'.

³ Na'aa'n kan' lka nu tukun' chun' tyukwi ña'aa'n, cha' kaja se'en tyi'in kasiya 'ñaan, cha' ja tyi'ian ngwaña'aa'n ti.

⁴ Nchka ndaja 'a tian' se'en ndi'ian lo chalyuu, cha' ndijiin 'aa'n nu ti'í. Si'i cha' nchka tian' kajaan bra ti, ni siya nchka la tian' cha' ka tiji tyukwi ña'aa'n; kan' lka tñan nu ku'ni Ndiose bra nu kalaan nde se'en ndi'in ykwi' Ni. Tyii cha' kuxi 'ñaan bra kan', tsaa tii ña'aa'n kunaan' nu ndi'in cha' kaja, cha' bra kan' ka tyija lyo xka chalyuu nu su'we la 'ñaan, nu ja tsaa tii 'a siya' ti.

⁵ Wa lka y'ni xu'we Ndiose cha' ngwaña'aa'n ka 'ñaan la bra kan'; wa mda Ni Tyi'i ykwi' Ni cha' kanun ni' kasiya 'ñaan ni. Kan' lka ska cha' nu nda Ni 'ñaan bra, cha' tyu'wi tian' nchga cha' nu ku'ni Ni lo'oan chun' ndi'in la.

⁶ Kan' cha' nchka ngula la ti' ni' kasiya 'ñaan, cha' x'ni tyi'in taan cha' ku'ni Ni ngwaña'an. Xa nu ti lu'uan lo chalyuu re, jlyo tian' cha' tijyu' 'a na'an tyian nde se'en ndi'in ykwi' X'naan, cha' ti ji kalaan nde kwa.

⁷ X'ni ndaloan se'en ndi'ian lo chalyuu chun' ndyaa ña'an tian' cha' nu wa ykwi' Ni lo'oan, ni siya ja ya ña'an sa ña'an ka cha' kan' chun' ndi'in la.

⁸ Cha' nu ngula ti' ni' kasiya 'ñaan, kan' cha' nchka 'a tian' kulaa ti'ian chalyuu re se'en ndijian nu ti'í, cha' tsaan tyi'ian nde se'en ndi'in ykwi' X'naan;

⁹ lo'o lye 'a ngi'nian nchga tñan nu nchka ti' X'naan cha' ka lo chalyuu, ni siya ti lu'uan, ni siya wa ngujwian.

¹⁰ Ta'aan ndi'in cha' tsaan nde se'en ndukwa Krixtu cha' ku'ni biya' Ni 'ñaan. Lo'o bra kan' kaja cha' 'ñaan kwenta skaan, nchga cha' nu ndi'in cha' kaja 'ñaan chun' tñan nu wa y'nian kwenta skaan lo chalyuu, ni siya cha' nu su'we, ni siya cha' nu kuxi.

Sa ña'an ka katin ki'ya 'ñaan lo'o Ndiose

¹¹ Chun' nduwe 'a ti' ba cha' ña'an Ndiose 'wa, kan' cha' nchkwi' 'a ba cha' 'in Jesús lo'o xka ta nten. Su'we 'a nsu'wi lyo Ndiose 'wa, sa ña'an ngi'ni skaa ba. Kwi' ngwaña'an 'wan, nchka ti' ba cha' su'we 'a xu'wi lyo wan 'wa;

¹² si'i cha' siye' ti ba lka cha' nchkwi' su'we ba cha' 'wa ti ykwi' ti ba. Nde lka cha' nu nchka ti' ba, cha' kaja ña'an xkwen wan 'in nten cha' 'wa, si su'we lka tiye wan ña'an wan 'wa, cha' ndiya nten la kwa nu ja nduwe ti' sa ña'an ku'ni ne' lo'o ta'a

ne', nduwe la ti' ne' kan' sa ña'an ku'ni tnun nten 'in ykwi' ne'.

¹³ Ja n'ni cha' ni siya nchkwi' ne' kan' cha' mna' cha' tiya ba; ja chan si lka ba ngwaña'an, chun' ngi'ni ba tñan 'in Ndiöse. Ni siya ngwaña'an lka ba nxke' ti' ne' kan', tyukwi ti tiye ba ka taya' ba 'wan bra kan'.

¹⁴ Wa jlyo tian' cha' ska ti ykwi' Krixtu ngujwi lo wsi si'ya nchga nten chalyuu; ña'an ti' si wa ngujwi nchga nten chalyuu si'ya ki'ya nu ndi'in 'in ne', kwi' ngwaña'an lka cha', bra nu ngujwi yu lo wsi kan'. Lo'o ni, jlyo tian' cha' su'we 'a nka tiye Krixtu ña'an Ni nchga nten chalyuu, kan' cha' ndi'in cha' chkwian' cha' 'in Jesús lo'o xka ta nten.

¹⁵ Si'ya nchga nten, kan' cha' mslyaa Krixtu ngujwi lo wsi. Lo'o ni, nchka ti' Ni cha' ja tyi'in 'a nten chalyuu cha' 'in ne', ti ykwi' ti ne'; xkwi' cha' 'in Krixtu tyi'in ne' ni, cha' kan' nu wa ngujwi cha' 'in ne', kan' nu wa ndyu'u xiya' cha' 'in ne'.

¹⁶ Kan' cha' ni, ja chkwian' cha' siye' lo'o xka ta nten si ja ndiya tian' sa ña'an ngi'ni ne' kan'. Nu ngwa ti s'ni, ti kwi' ti cha' ja ndiya ti' ba tñan nu y'ni ykwi' Krixtu; si'i nten nu tnun nchka lka yu, mske' ti' ba ti kulo la. Lo'o si'i ngwaña'an nxke' ti' ba cha' 'in Krixtu ni.

¹⁷ Nde ña'an lka cha' kan'. Bra nu wa msñi ska nten cha' 'in Krixtu, bra kan' wa mxa'an cha' 'in yu kan'; wa mdyii cha' 'in yu lo'o cha' kuxi nu y'ni yu nu ngwa s'ni la. Wa mjwi xka chalyuu kwi' 'in yu ni.

¹⁸ Ndiöse lka nu y'ni nchga cha' kan', cha' ka su'we cha' ñaan lo'o Ni chun' tñan nu y'ni Krixtu. Lo'o ni, wa mda Ni tñan 'ñaan cha' chkwian' lo'o

nten sa ña'an ka su'we cha' 'in ne' lo'o Ndiose.

¹⁹ Chun' tñan nu y'ni Krixtu wa y'ni Ni cha' katin ki'ya nu ndukwi nten chalyuu tloo Ni, kan' cha' ni, ja chkwi' 'a Ni 'in cha' kuxi nu wa y'ni nten. Bra kan' wa nda Ni tñan 'ñaan, cha' ku'nian tñan kan' chabiya' 'in Ni, cha' chkwian' lo'o nten sa ña'an ka su'we cha' 'in ne' lo'o Ni;

²⁰ kan' cha' nda'an ba se'en ndi'in wan chabiya' 'in Krixtu. Nchkwi' ba lo'o wan ña'an ti' si Ndiose nniin Ni 'wan cha' kunan su'we wan cha' nu nchkwi' Krixtu. Nchkwi' ba lo'o wan chabiya' 'in Krixtu sikwa, cha' ku'ni wan cha' ka su'we cha' 'wan lo'o Ni.

²¹ Ni siya ja ndukwi Krixtu ki'ya siya' ti, y'ni Ndiose cha' nganun ki'ya nu ndukwian chun' Krixtu. Xa wa nchka su'we cha' 'ñaan lo'o Krixtu, bra kan' ka luwi kasiya 'ñaan sa ña'an nu nchka ti' Ndiose cha' kaan.

6

¹ Ta'a ngi'nian tñan 'in Ndiose lka wan; kan' cha' nchkwi' 'a ba lo'o wan, cha' ja tna' wan cha' su'we 'in Ndiose ngwa ti ña'an, ti kwi' cha' su'we kan' nu wa nda Ni cha' kanun ni' kasiya 'wan. Wa msñi wan cha' kan' ska ya', kan' cha' ti tukwa la wan cha' kan' ni.

² Nde ña'an nchkwi' ska cha' nu ndukwa lo kityi 'in Ndiose s'ni la:

Tukwaän cha' nchkwi' wan lo'oün ni, cha' su'we 'a bra nu ni cha' ku'niin xu'weän 'in kasiya 'wan, ndukwin Ndiose.

Nchka tiän' kulaän 'wan, kan' cha' ndayaän' 'aän 'wan ni.

Ngwaña'an ndukwin Ndiose. Lo'o ni, wa mdiya bra cha' ku'ni xu'we wan kasiya 'wan, wa mdiya bra nu kulaa Ndiose 'wan 'in nchga cha' kuxi.

³ Ja nchka ti' ba cha' xtyi lyo'o nten 'wa chun' tñan nu ngi'ni ba, cha' lo'o 'in Ndiose xtyi lyo'o ne' bra kan' si ngwaña'an; kan' cha' ja ta ba chabiya' cha' tyo'o tukwa ska cha' kuxi se'en ndi'in ba, kwi' nu ku'ni cha' chkwi' kuxi ne' 'wa.

⁴ Su'we la ka tiye ba ni siya ka biya' ti' nten cha' nda'an ba lo tñan 'in Ndiose, xa nu ña'an ne' tñan nu ngi'ni ba cha' 'in Ni. Ndalo ba nu ti'í nu ngi'ni nten lo'o ba, ni siya nsu'wi 'a nan nu lyiji 'wa, ni siya nsu'wi 'a cha' tukwi nu nchka 'wa.

⁵ Wa mji'in ne' 'wa lo'o kwerta chkwan, kwi' ngwaña'an wa msu'wa ne' 'wa ni' ña'an chkwan; wa ndyo' ti'in nten kichen sa tlyu ti se'en ndi'in ba cha' ta ne' nu ti'í 'wa; kwi' ngwaña'an, ndiya bra mdijin 'a ya' ngi'ni ba tñan, ndiya bra ja nchka kaja' ba, ndiya bra lye 'a ngite' ti' ba.

⁶ Lo'o ka biya' ti' nten cha' tñan 'in Ndiose lka nu nda'an ba xa nu ña'an ne': cha' wa ngwa luwi kasiya 'wa chun' tñan nu y'ni Jesús, cha' nu chañi 'a nchka biya' ti' ba cha' 'in Ndiose, cha' ndalo 'a ba 'in nten, cha' nganun Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'wa, cha' chañi cha' su'we 'a nka tiye ba ña'an ba 'in ta'a nten ba,

⁷ cha' nu ñi 'a cha' 'in Ndiose nu nchkwi' ba lo'o nten, cha' kwi' ngwaña'an tyukwi chabiya' 'in Ndiose ndi'in lo'o ba. Kan' cha' bra nu ña'an ne' sa ña'an nu ngi'ni ba, bra kan' ka biya' ti' ne' cha' tñan 'in Ndiose nda'an ba. Wa ngwa su'we kasiya 'wa ni cha' 'in Ndiose, kan' cha' wa mjwi jwersa 'wa cha' xuun ba lo'o kune' xa'an; kwi' ngwaña'an, ka tyijin

lyo ba 'in nu kan', cha' ja ku'ni ñu'un nu kan' 'wa.

⁸ Ndiya bra nu ngi'ni tnun nten 'wa; xka bra, nchkwi' ne' cha' ti'í 'wa. Nchkwi' ne' cha' su'we 'wa, kwi' ngwaña'an nchkwi' ne' cha' kuxi 'wa. Ndiya bra nchkwi' ne' cha' kwiñi 'a ba; xka bra, nchkwi' ne' cha' chañi 'a cha' nu nchkwi' ba.

⁹ Ndiya bra ngi'ni ne' cha' nsu'wi lyo ne' 'wa; xka bra ngi'ni ne' cha' ja siya' nsu'wi lyo ne' 'wa. Ndiya bra nda'an ba se'en kuxi, se'en nu wa kaja ti ba, lo'o ti lu'u ba; lye 'a nda ne' nu ti'í 'wa, lo'o ja nchka kujwi ne' 'wa.

¹⁰ Ni siya chañi cha' xi'in 'a ti' ba chun' nu ti'í nu ndijin ba, lo'o su'we lka tiye ba se'en ndi'in ba; chañi cha' ti'í 'a ba, lo'o ndyiji jwersa 'wa cha' taya' ba 'in ka'an nten. Ni siya ja ska nan nsu'wi 'wa siya' ti cha' ndi'in ba lo chalyuu; kwi' Ndiose nsu'wa ya' 'wa, nchga nan nsu'wi 'wa bra kan'.

¹¹ 'Wan yu Corinto ta'aan, su'we 'a nka tiye ba ña'an ba 'wan, kan' cha' ñi 'a nchkwi' ba lo'o wan, nchga cha' nu nda'an tiye ba.

¹² Si'i bare nu ja xlyaa ba taya' ba 'wan, kwi' 'wan nu kee' 'a nxlyaa wan taya' wan 'ware;

¹³ kan' cha' ni, t'nan 'a nchkwii'n' lo'o wan. Nde ña'an nka tiyeen chkwii'n' lo'o wan, ña'an ti' nchkwi' ska nten lo'o sñi' ne': Ku'ni wan cha' tlyu ti' 'wa, tyukwi ti tiye wan chka su'we ka tiye wan ña'an wan 'ware.

Kwi' Ndiose nu lu'u ndiya 'a ti' Ni ñaan chun' nganun Tyi'i Ni ni' kasiya 'ñaan

¹⁴ Ja ndi'in 'a cha' su'we xu'wi wan lo'o nten nu ja ndi'in cha' 'in lo'o Ndiose, ja ka 'a ka wan ska ti lo'o ne' kan' siya' ti. Ja ka tyi'in cha' 'wan lo'o ne' kan', chun' nten nu wa ngwa luwi kasiya 'in

cha' 'in Ndiose, ja ka 'a sten ne' cha' lo'o nten nu ja ndukwa tñan nu ndlo Ni siya' ti; kwi' ngwaña'an, nten nu nsu'wi xaa 'in Ndiose ni' kasiya 'in, ja ka tya'an ne' kan' lo'o nten nu ndiya la ti' tya'an se'en tla.

¹⁵ Siya' ti ja ka su'wa cha' 'in Krixtu lo'o Satanás; kwi' ngwaña'an, nten nu wa msñi cha' 'in Krixtu, ja ka su'wa cha' 'in ne' lo'o nten nu ja xlyaa xñi cha' kan' siya' ti.

¹⁶ Ña'an ti' 'wan nu ndiya 'a ti' Ndiose 'wan, ja ka su'wa cha' 'wan lo'o xka ta nten nu msñi cha' 'in ya ña'an ti jo'o; kwi' Ndiose nu lu'u ndiya 'a ti' 'ñaan chun' nganun Tyi'i Ni ni' kasiya 'ñaan. Nde ndiya ska cha' nu ykwi' Ndiose:

Tyi'iin nde se'en ndi'in nten kan', ndukwin Ni,
kwi' ngwaña'an tya'aan lo'o nten kan'; kaän
Ndiose cha' 'in ne' kan',

kan' cha' ka ne' kan' nten 'ñaän.
Ngwaña'an ndukwin Ni.

¹⁷ Lo'o ngwaña'an ykwi' X'naan lo'oan lo xka kityi, nan nu wa msñian cha' 'in Ni. Nde ndiya cha' nu ykwi' Ni:

Tyo'o tsu' wan se'en ndi'in yu kuxi; ja ka su'wa 'a
cha' 'wan lo'o yu kuxi kan', ja sten cha' 'wan
lo'o cha' kuxi nu ngi'ni ne' kan'.

¹⁸ Bra kan' skaän' cha' lo'o wan, cha' kaän Sti wan
bra kan';

kwi' ngwaña'an 'wan, ka wan sñiën', ni siya nu
kuna'an, ni siya yu ki'yu.

Ngwaña'an ndukwin Ndiose X'nan wan, nu nchka
'in Ni nchga tñan siya' ti.

7

1 'Wan ta'aan, nu su'we 'a nka tiyeēn ña'aän 'wan, kan' lka ska cha' nu wa mskan' Ndiose lo'oan, cha' ka 'ñaan chun' ndi'in la. Kan' cha' sikwa, ndi'in cha' kulaa yaan' nchga cha' kuxi cha' ja ka ñu'un kasiya 'ñaan, ja ka ñu'un tyukwi ña'aan. Kwi' ngwaña'an, lye 'a ku'nian tñan cha' kaan nten 'in Ndiose; nchga tñan nu ku'nian lo chalyuu, ku'nian 'in ran ña'an ti' si wa nduun Ndiose ña'an kwi'ya Ni 'ñaan.

Ngulaa ya' ne' Corinto cha' kuxi nu y'ni ne'

2 ;Ku'ni xu'we tiye wan ña'an wan 'wa sikwa! Ja ska cha' kuxi y'ni ba lo'o wan, ja y'ni ñu'un ba chalyuu 'in ska wan siya' ti; ni ska yu ta'a wan, ja siya' mñi lyo'o ba 'wan.

3 Ja nchka tiän' xtyaän ki'ya 'wan. Nde lka cha' nu nchka tiän' chkwiin' lo'o wan, sa ña'an nu ykwiin' lo'o wan nu ngwa xkan', cha' nchga bra su'we 'a nsu'wi tiyeēn ña'aän 'wan; ni siya kajaan, ni siya ti x'ni la xu'wian chalyuu.

4 Su'we 'a nka tiyeēn xa nu ndyu'wi tiän' 'wan, kwi' ngwaña'an nka tiyeēn bra nu nchkwiiin' cha' 'wan lo'o xka ta nten. Ña'an ti ngula ti' kasiya 'ñaän, ña'an ti su'we nka tiyeēn se'en ndi'iin, ni siya ndijin ba nchga nu ti'í kan'.

5 Ti bra nu ngala ba lo yuu 'in Macedonia ni, ja mjwi bra cha' xitña' ba siya' ti, cha' ti ndyuwa se'en tukwi 'a tñan nu ndyukwa ba. Nchga se'en mda'an ba lye 'a msuun ne' lo'o ba, kwi' ngwaña'an ytsen 'a kasiya 'wa.

⁶ Lo'o Ndiose ni, lye la ndaya' Ni 'in nten nu xi'in ti' ndi'in; kan' cha' xka jwersa mda Ni 'wa cha' ka ngula la ti' kasiya 'wa, chun' ngala Tito nde re.

⁷ Lo'o ngwaña'an, su'we 'a ykwi' yu lo'o ba cha' 'in tñan nu ngi'ni wan; ndukwin yu cha' nchka 'a ti' wan ña'an tloo wan 'wa xiya', kwi' ndukwin yu cha' njyu'u 'a ti' wan ndi'in wan si'ya cha' kuxi nu y'ni wan ti s'ni kan'; ndukwin yu cha' ja ndiya ti' wan cha' kuxi nu ykwi' ne' 'ñaan bra kan'. Chun' nchga cha' kan', su'we la nka tiyeen se'en ndi'iin ni.

⁸ Chañi cha' nduwe tiän' cha' ngwa xi'in ti' wan la chin', chun' kityi nu msu'waan ti bra kan', ni siya ja njyu'u 'a tiän'; ja tya'an chuun' 'in cha' nu ngwa'aan bra kan', ni siya ndiya tsan nu njyu'u tiän' cha' ngwa'aan cha' kan'. Jlyo tiän' cha' ngwa xi'in ti' wan bra kan', ni siya xi'i ti mdalo cha' xi'in kan'.

⁹ Lo'o ni, su'we 'a nka tiyeen cha' wa mdukwa wan cha' kan', cha' wa ngwa xi'in chin' ti' wan, cha' bra kan' ngulaa ya' wan cha' kuxi nu y'ni wan bra kan'. Chañi cha' ngwa xi'in ti' wan ti xi'i, ni siya Ndiose ngwa ti' cha' ka su'we la cha' 'wan xa wa mdyii cha', kan' cha' ja ngwa ñu'un ji tiye wan ni chun' y'niin tlään 'wan bra kan'.

¹⁰ Xa nu nduwe tian' 'in Ndiose cha' nu xi'in tian' ndi'ian, bra kan' kaja ña'an kulo chuan' cha' kuxi nu ngi'nian; tyo'o laan 'in cha' kuxi kan' bra kan', ja n'ni cha' ti tya'an chuan' laan bra kan'. Nten nu xi'in ti', nu ja nduwe ti' 'in Ndiose ni, ja xlyaa nten kan' chka jyu'u ti' 'in ki'ya nu ndukwi ne'; kana' chalyuu 'in ne' ngwaña'an ti bra kan'.

¹¹ Kuwe chin' ti' wan sa ña'an cha' nchka 'wan

ni, ti nu y'niñn cha' ngwa xi'in ti' wan nu ngwa bra kan': tyukwi ti tiye wan nda'an cha' tiye wan ni, cha' nchka 'a ti' wan tyo'o luwi wan 'in cha' kuxi kan'; sa jlu'we msin' ti' wan, sa jlu'we ytsen wan, kwi' ndyaa yu'wi 'a ti' wan 'ñaan bra kan', sa bra nu lye 'a ngwa ti' wan ña'an wan 'ñaan ykwiin' xiya'; bra ti ngwa ti' wan ta wan nu ti'í 'in yu nu y'ni cha' kuxi kan'. Ngwaña'an nchka biya' ti' ba cha' ja nganun yuwe' 'wan si'ya cha' kuxi kan'.

¹² Kan' cha' ngwa'aan kityi kan'; ja lye 'a mda'an cha' tiyeen cha' 'in yu nu y'ni cha' kuxi kan', ti kwi' ti cha' ja lye mda'an cha' tiyeen si'ya ne' nu ngwa kuxi 'in. Ngwa tiän' cha' kuwe su'we ti' wan 'in cha' nu wa ykwi' ba lo'o wan, ña'an ti' si nduun Ndiose ña'an kwi'ya Ni 'ñaan; kan' cha' ngwa'aan kityi kan' nu ndyaa se'en ndi'in wan.

¹³ Lo'o ni, su'we la nka tiye ba cha' 'wan.

Su'we ti nka tiye ykwi' ba sikwa; kwi' ngwaña'an, su'we la nka tiye ba ni, cha' wa na'an ba 'in Tito, cha' su'we 'a ngwa tiye yu. Ta'a wan y'ni wan cha' tiin ti mdi'in kasiya 'in yu ngala yu ni.

¹⁴ Xa nu ti mdi'in yu se'en ndi'iin, wa ytsaan' 'in yu cha' su'we 'a msni wan cha' 'in Jesús, lo'o ngwaña'an chañi 'a cha' kan'. Nchga ya' nu ykwi' ba lo'o wan, chañi 'a ngwa cha' 'in Jesús nu ykwi' ba; kwi' ngwaña'an, chañi ngwa cha' nu ytsaan' 'in Tito, cha' su'we nka tiye ykwi' ba ña'an ba 'wan.

¹⁵ Lo'o xka cha' nu su'we la ngwa tiye Tito ña'an yu 'wan ni, ska cha' nu ndyu'wi ti' yu 'in ta'a wan, cha' na'an yu cha' nduwe 'a ti' wan nnan wan nchga cha' nu ykwi' yu lo'o wan, lo'o ngwaña'an ja mxkwen 'a wan xka la cha' kuxi 'in yu bra kan'.

¹⁶ Kwi' ngwaña'an lo'oün, su'we 'a nka tiyeen

ni, cha' ndyu'wi tiän' 'wan cha' ngwaña'an ngi'ni wan.

8

Nda ne' tñi cha' ka lomstan 'in Krixtu

¹⁻² 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, ni chkwiiñ' ska cha' lo'o wan cha' 'in ta'aan nu ndi'in cha' 'in Krixtu nu ndi'in lo yuu 'in Macedonia. Su'we 'a ngwa tiye ne' ta'aan nu ndi'in tyun kichen nde kwa; wa tlyu 'a lomstan mxo' ti'in ne' kan', sa ña'an lka si kuliya' 'a ne'. Ni siya lye 'a ngwa cha' 'in ne' kan' chun' mdijin 'a ne' nu ti'í, ti su'we 'a nka tiye ne' kan' bra kan'. Lo'o ngwa 'in ne' ta ne' lomstan kan' chun' ka'an 'a cha' su'we y'ni Ndiose lo'o ne' xu'we ti.

³ Chañi 'a cha' nu chkwiiñ' lo'o wan cha' 'in ne' kan': Chun' cha' su'we ti tiye ne' kan', wa mda ne' nchga cha' su'we nu wa mjwi 'in ne'; kwi' lo'o mdaa ne' ti ka'an la cha' su'we, ni siya ja tyo'o skwa 'a nan nu nganun 'in ne', mske' ti' ba.

⁴ Lye 'a mjñan ne' chabiya' 'wa cha' ta ne' lomstan kan', cha' taya' ne' 'in xka ta ta'a nten ne' nu wa msñi cha' 'in Jesús xka kichen se'en nu lyiji 'a nan 'in ne'.

⁵ Lo'o ja mske' ti' ba cha' ta ne' ngwaña'an. Ti kulo tyukwi ti tiye ne' mslyaa ne' y'ni ne' sa ña'an nu nchka ti' Ndiose, lo'o y'ni ne' sa ña'an nu nka tiye ba cha' ku'ni ne' chabiya' 'in Ni.

⁶ Kan' cha' wa ykwi' ba lo'o Tito kan', cha' ku'ni ji yu cha' xo' ti'in yu lomstan nu nda wan cha' su'we nsu'wi tiye wan, chun' wa s'ni chin' mdyisnan yu nxo' ti'in yu lomstan kan'.

⁷ 'Wan ni, su'we 'a ndyaa ña'an ti' wan 'in Ndiose, su'we 'a nchka 'wan kwa'u wan cha' 'in

Ndiose 'in xka ta nten, su'we 'a nchka biya' ti' wan sa ña'an ndyo'o ska cha'; wa nchka 'a ti' wan taya' wan 'in nten, kwi' ngwaña'an su'we 'a nka tiye wan ña'an wan 'wa. Nchga lo tñan, su'we 'a nchka 'wan, nxke' ti' ba; kan' cha' bra ti ku'ni wan cha' xo' ti'in wan lomstan kan'.

⁸ Si'i nan ndloŭn tñan re 'wan; ni siya bra nu ña'an wan 'in xka ta ta'aan, cha' nchka 'a ti' ne' taya' ne' 'in ta'a nten ne' nu ngi'ni tnun 'in Krixtu, bra kan' ka ña'an biya' wan 'wan, ti ykwi' ti wan, si chañi ka cha' su'we nsu'wi tiye wan ña'an wan 'in ta'a nten wan.

⁹ Wa jlyo ti' wan sa ña'an y'ni Jesucristo nu nka X'naan, cha' xkwi' su'we 'a y'ni Ni lo'o nten. Nchga nan siya' ti wa nsu'wi 'in Ni, lo'o mslyaa Ni ngwa Ni ska nten ti, ni siya ska nten ti'i, nu ja ska nan nsu'wi 'in siya' ti. Cha' 'wan, kan' cha' y'ni Jesús ngwaña'an, cha' chun' ndi'in la kaja nchga nan nu nsu'wi 'in Ndiose 'wan bra kan'.

¹⁰ Nde ña'an nxke' tiän' sikwa, cha' su'we la ni siya ku'ni ji lya wan tñan nu ngi'ni wan kan'. Ti yijan nan wa su'we 'a ngi'ni wan tñan kan'. Si'i cha' ngi'ni ti wan 'in ran, ni siya lo'o ndiya 'a ti' wan cha' ngi'ni wan ngwaña'an.

¹¹ Kan' cha' ni, ku'ni ji wan tñan kan', sa ya' nu tyii ran siya' ti. Su'we 'a ngwa tiye wan bra nu mdyisnan wan tñan kan', kwi' ngwaña'an su'we 'a si tyukwi ti tiye wan ku'ni ji wan 'in ran, sa ña'an cha' su'we nu nsu'wi 'in skaa wan ta wan lomstan kan'.

¹² Si chañi cha' su'we nka tiye ska nten ta yu ni siya chin' ti nan nu nsu'wi 'in yu, su'we ti xñi Ndiose lomstan kan' 'in yu, sa kwa ti nu nchka 'in

yu bra kan'; ja nchka ti' Ni cha' ta yu ska lomstan si ja ska nan nsu'wi 'in yu.

¹³ Ja nchka tiän' cha' lyiji 'a nan 'wan, xa wa nda wan lomstan nu kaja nan nu lyiji 'in ne' ti'i ta'aan.

¹⁴ Nde ña'an ndyo'o cha' re. Wa mdiya chin' cha' su'we nu wa mjwi 'wan ni ti, kan' cha' ndiya ña'an nu ka taya' wan 'in xka ta ta'aan nu lyiji 'a cha' 'in ne'. Chun' ndi'in la bra kan', si ndiya nan nu lyiji 'wan cha' tyijin yu'wi 'wan lo chalyuu, ja chan lo'o ne' kan' ka taya' ne' 'wan bra kan', cha' ngwaña'an ka su'wa cha' 'wan lo'o xka ta ta'a msñian cha' 'in Ndiose.

¹⁵ Kwi' ngwaña'an ndukwa cha' re lo kityi 'in Ndiose: “Ni siya mdijin biya' mxo' ti'in ne' nan ku ne', ja ynun la nan 'in ne' siya' ti bra kan'; lo'o nten nu mxo' ti'in chin' ti nan kan', ja mliji 'a nan 'in ne' siya' ti xa wa mdyii cha' bra kan'.”

Cha' 'in Tito lo'o ta'a nda'an yu

¹⁶ Su'we 'a nka tiye ba xa nu nchkwi' ba lo'o Ndiose, cha' Tito, ta'a nda'an ba tñan kan', nchka 'a ti' yu taya' yu 'wan. Su'wa ti nka tiye yu lo'oñn cha' ndaya' ba 'wan.

¹⁷ Su'we 'a nka tiye yu cha' ku'ni yu tñan nu wa mdaän 'in yu; lo'o ni, nchka 'a ti' yu taya' yu 'wan, kan' cha' tsaa yu tsaa na'an yu 'wan xiya', cha' 'in ti yu.

¹⁸ Lo'o su'wa ba xka yu ta'a ndi'in cha' 'ñaan lo'o Krixtu, cha' kan lo'o Tito 'in yu nde se'en ndi'in wan. Wa lka nsu'wi lyo wan 'in yu kan', cha' su'we 'a nchkwi' ne' ta'aan cha' 'in yu la se'en ndyo' ti'in ne' cha' 'in Krixtu, cha' su'we 'a nchkwi' yu cha' 'in Krixtu lo'o ne'.

19 Kwi' ngwaña'an, nten 'in Krixtu nu ndyo' ti'in nchga kichen wa ngulo suwi ne' 'in yu ta'aan kan', cha' tya'an yu lo'o ba, cha' taya' yu 'wa bra nu ngi'ni ba tñan cha' xo' ti'in ba lomstan nu nda ne'. Ngi'ni ba tñan kan' cha' 'in X'naan, cha' ngwaña'an ka ku'ni tnun ba 'in Ni; kwi' ngwaña'an, nxke' ti' ba cha' bra ti ku'ni wan tñan kan', chun' ndiya ti' wan ngi'ni wan ngwaña'an.

20 Bra kan' ja ka chkwi' nten cha' mxo' ti'in ba tñi nu nda wan xu'we ti kan', cha' 'in ti ba.

21 Nduwe ti' ba 'in ykwi' X'naan, lo'o nduwe ti' ba sa ña'an nu chkwi' nten chalyuu; kan' cha' nchka ti' ba cha' xkwi' luwi ti ku'ni ba nchga tñan.

22 Kwi' ngwaña'an, ti msu'wa ba xka yu ta'a ndi'in cha' 'ñaan lo'o Krixtu cha' su'wa ti kan yu lo'o ta'a tyukwaa yu ta'aan kan'. Ka'an 'a tñan wa y'ni yu cha' 'in X'naan, kan' cha' jlyo ti' ba cha' ndiya ti' yu ku'ni yu tñan lo'o'ñ. Ni siya ni, ka biya' su'we ti' wan cha' ndyu'wi 'a ti' yu 'wan.

23 Kan' cha' ni, si kunicha' nten 'wan sa ña'an tñan nda'an Tito, nde ña'an chkwi' wan lo'o ne': Ta'a nda'añ tñan lka yu re. Kwi' ngwaña'an xkwen wan 'in ne', cha' su'wa ngi'ni yu tñan lo'o bare cha' 'wan. Ti kwi' ti cha', si ndiya nu kunicha' 'wan, sa ña'an tñan nda'an xka yu ta'a nda'an Tito kan', xkwen wan 'in ne' bra kan': Nda'an ne' kan' cha' 'in nchga nten tyun kichen nu ndyaa ña'an ti' 'in Krixtu, cha' ku'ni tnun ne' 'in Krixtu.

24 Kan' cha' chkwi' su'we wan lo'o ne' kan' sikwa, cha' ka biya' ti' xka ta yu ta'aan cha' chañi cha' su'we nka tiye wan ña'an wan 'in Tito lo'o ta'a nda'an yu. Lo'o ngwaña'an, su'we 'a ka tiye ba bra nu ña'an ba sa ña'an nu ngi'ni wan lo'o ne' kan'.

Chun' ndi'in la kanen cha' kan' se'en ndi'in nchga ta nten nu ndi'in cha' 'in Krixtu kan'.

9

Lomstan nu nda wan cha' taya' wan 'in ne' ta'aan

¹ Ja n'ni cha' chkwii'n' laän lo'o wan cha' 'in lomstan nu nxo' ti'in wan cha' taya' wan 'in ne' ta'aan nu ndi'in cha' 'in lo'o Krixtu,

² cha' wa jlyo tia'n' cha' su'we ti nka tiye wan ña'an wan 'in ne'. Ta'a ti nchkwii'n' lo'o ne' Macedonia re, cha' su'we 'a ngi'ni wan, 'wan ne' Acaya; nchkwii'n' lo'o ne' re cha' ndla 'a ti' wan, cha' ti yijan nan lye 'a y'ni wan tñan cha' xo' ti'in wan lomstan kan'. Lo'o ne' Macedonia re, wa ngwa su'we la tiye ne' xa wa na'an ne' cha' ndla 'a ngi'ni wan tñan kan'.

³ Ni siya ngwaña'an, ti su'waän laän 'in yu ta'aan kan', cha' kan yu se'en ndi'in wan. Bra kan' ka ku'ni wan sa ña'an nu wa ytsaän' 'in ne' cha' ngi'ni wan, lo'o si'i cha' kwiñi ti nchkwii'n' cha' 'wan sikwa. Kan' cha' xo' ti'in lya wan lomstan kan', cha' wa lka mdyii y'ni wan tñan kan' bra nu kalaän.

⁴ Ja jlyo tia'n' si lo'o chin' yu ta'aan nu lka ne' Macedonia re kaän lo'oün bra kan'. ¿Ni sa ña'an ku'niin bra kan', si ña'an ne' cha' ja ngi'ni ndla wan tñan kan' a? Ka jyu'u 'a ti' ba bra kan', cha' wa ykwi' ba lo'o ne' cha' su'we 'a ngi'ni wan; kwi' ngwaña'an 'wan, ka jyu'u 'a ti' wan bra kan'.

⁵ Kan' cha' wa ykwiin' lo'o yu ta'aan re, cha' tsa'a yu kulo ndukwa la; ti chun' ndi'in la chin' kaän. Taya' ne' 'wan cha' ku'ni xu'we wan lomstan, sa ña'aan nu ndukwin wan 'ñaän cha' ta wan; wa lka mxo' ti'in wan nan kan' bra nu kalaän. Kan' lka

ska tñan su'we nu ngi'ni wan chun' cha' ndiya ti ti' wan; ja nka ran ska tñan nu mdatsaa 'a ba 'wan cha' ku'ni wan bra kan'.

⁶ Tyu'wi ti' wan sa ña'an nchka bra nu kataan ska nan kwiñi. Si chin' ti mta nan kwiñi kataan, chin' ti nan tyo'o loo ran bra kan'; si ka'an mta kataan, ka'an la nan tyo'o loo ran bra kan'.

⁷ Ti kwi' ti cha', bra nu taan tñi xu'we ti 'in nten, ndi'in cha' jñiin tian' sa ña'an nan taan kwenta skaan. Ja su'we si cha' kwiñi ti taan 'in ran, kwi' ja su'we si cha' jwersa ti taan 'in ran; ndiya la ti' Ndiose si cha' su'we nka tiyea taan 'in ran.

⁸ Lo'o nchka 'a 'in Ndiose taya' Ni 'wan lo'o ka'an la lo nan, cha' kaja nchga nan nu lyiji 'wan; ti kaja la ña'an taya' wan 'in xka ta nten lo'o nchga tñan su'we bra kan'.

⁹ Nde nchkwi' ska cha' nu ndukwa lo kityi kula: Ska nten nu nnan su'we cha' 'in Ndiose, ka'an 'a cha' su'we nda yu 'in yu ti'i ta'a yu; lo'o nchga bra tyu'wi ti' nten tñan su'we nu wa y'ni yu.

¹⁰ Ti kwi' Ndiose nu nda nan kwiñi kataan, ti kwi' Ni nu nda Ni nan kuan, lo'o ti kwi' Ni ta Ni nchga nan nu lyiji 'wan cha' ka ska tñan su'we; lo'o taya' Ni 'wan cha' su'we ti tsaa to'o ska cha' su'we nu ngi'ni wan, cha' ka su'we ka tiye nten.

¹¹ Ngwaña'an kaja nchga nan 'wan, lo'o ti kaja chin' cha' su'we 'wan nu ta wan 'in xka ta nten. Xa wa mdyii cha', bra kan' su'we 'a tya ne' xu'we 'in Ndiose chun' lomstan nu wa nda wan, kwi' nu tsaa lo'o ba nde se'en ndi'in ne' ti'i ta'aan kan'.

¹² Xa wa nda wan nan nu taya' 'in ne' ta'aan ni, bra kan' kaja nan nu lyiji cha' tyijin yu'wi 'in ne' kan'

chalyuu; kwi' ngwaña'an, su'we 'a ka tiye ne' kan'. Bra nu chkwi' ne' lo'o Ndiose,

¹³ ku'ni tnun ne' 'in Ni bra kan'. Kwi' ngwaña'an, bra nu ña'an ne' 'wan, lo'o ña'an ne' tñan nu wa y'ni wan cha' ta wan cha' su'we 'in ne', bra kan' ka biya' ti' ne' cha' chañi cha' ndukwa wan cha' su'we nu wa ykwi' Krixtu lo'o wan. Ku'ni tnun ne' 'in Ndiose bra kan', chun' su'we 'a nka tiye wan nda wan lomstan 'in ne' kan', ti kwi' sa ña'an nu nda wan 'in nchga nten.

¹⁴ Bra kan' chkwi' ne' lo'o Ndiose cha' 'wan, cha' su'we 'a ka tiye ne' ña'an ne' 'wan; tyu'wi ti' ne' cha' ka'an 'a cha' su'we ngi'ni Ndiose lo'o nten chun' lomstan nu wa nda wan 'in ne' kan'.

¹⁵ ;Tyaan xu'we 'in Ndiose sikwa, cha' tnun 'a cha' su'we nu wa nda Ni 'ñaan, lo'o ja nchka 'a ka biya' tian' cha' kan'!

10

Ndiose nda chabiya' la se'en ngi'ni Palyu tñan

¹ Palyu lkaän nu nchkwiiñ' lo'o wan ni. Ku'ni wan cha' tlyu ti' 'ñaän, ni siya chkwiñ' ñi lo'o wan. Ndiya nten nu ndukwin cha' ntseën 'aän chkwiñ' lo'o wan xa nu ndi'iñ se'en ndi'in wan, lo'o ngi'niñ tláän 'aän 'wan xa nu ndi'iñ tijyu'; ngwaña'an ndukwin ne'. Tyaan yu'wi ti' wan sikwa, cha' xkwi' su'we ti nka tiye Krixtu ña'an Ni 'ñaan.

² Kan' cha' ni, t'nan nchkwiiñ' lo'o wan, cha' ja ku'ni 'a wan cha' kuxi nu wa y'ni wan, cha' ja ndi'in cha' ku'niñ tláän 'wan xiya' bra nu kalaän se'en ndi'in wan. Chañi cha' ka 'ñaän ku'niñ tláän 'in nten, kwi' nten nu wa mñi lyo'o 'wan cha' kuxi 'a tñan ngi'ni ba.

3-4 Chañi 'a cha' lkaan nten chalyuu, ni siya ja ngi'nian sa ña'an nu ngi'ni xka ta nten; nxuan lo'o cha' kuxi, ni siya si'i sa ña'an nu nxuun nten chalyuu. Ndiose ni, nchka 'a 'in Ni, kan' lka nu nsu'wa jwersa 'ñaan cha' ka tyijiin lyoan 'in nchga cha' kuxi nu nxuun lo'oan.

5 Ndi'in cha' tyijiin lyoan 'in nchga cha' kwiñi nu nchkwi' nten cha' 'in Krixtu; kwi' ngwaña'an, ndi'in cha' tyijiin lyoan 'in nchga cha' kuxi nu ndiya 'a ti' nten, nu ndatsaa 'a 'in ne' cha' ja xñi ne' cha' 'in Ndiose. Bra nu wa ngulaa ya' ne' 'in nchga cha' kuxi kan', bra kan' ka ku'nian cha' tukwa ne' nchga cha' nu nchkwi' Krixtu.

6 Kan' cha' lo'o 'wan ni, ndi'in cha' tukwa ji wan nchga cha' nu 'in Krixtu, cha' chun' ndi'in la ka kulaa ti'in ba 'in nchga nten nu ja xlyaa tukwa cha' kan' siya' ti.

7 Ndla 'a ti' wan nchkwi' wan cha' 'wa. Su'we la si kuwe chin' ti' wan ti kulo la sa ña'an ndyo'o skaa cha' nu ñi; nchga nten nu nxke' ti' cha' lka ne' cha' 'in Krixtu, n'ni cha' kuwe su'we la ti' ne' kan', cha' ka biya' ti' ne' bra kan', cha' lo'o bare lka ba cha' 'in Krixtu.

8 Wa ykwiin' 'aän lo'o wan cha' wa nda ykwi' X'naan chabiya' 'wa, cha' tya'an ba se'en ndi'in wan; lo'o ngwaña'an, ja nju'u 'a tiän' ni siya chkwiin' ngwaña'an lo'o wan. Wa lo'o chabiya' 'in Ndiose nda'an ba, cha' ka sten la wan cha' 'in Ni; ja nchka ti' ba ku'ni ñu'un ji ba kasiya 'wan.

9 Ja nchka tiän' cha' chkwi' wan cha' mxitseñ 'wan lo'o kityi nu ngwa'aän ndyaa se'en ndi'in wan.

10 Ndiya nu nchkwi' lo'o wan: Tnun 'a cha' nchkwi' Palyu kwa, tlá 'a yu 'ñaan, xa nu ndi'in

yu tijyu'. Nchkwi' yu cha' ti ndijyan yu nde se'en ndi'ian, ndukwin ne' 'wan, lo'o ja nchka 'in yu kulo su'we yu tñan 'ñaan xa nu ndi'in yu lo'oan; ja nnaan siya' ti cha' nu nchkwi' yu, ndukwin ne' kan' bra kan'.

¹¹ Su'we si ka biya' ti' ne' kan' sikwa. Ska ti ña'an ndyo'o cha' nu nda'an ba lo kityi xa nu ndi'in ba tijyu'; kwi' ngwaña'an ku'ni ba lo'o wan xa nu tyi'in ba se'en ndi'in wan.

¹² Lo'o bare, ja ka su'wa cha' 'wa lo'o nten kan', nxke' ti' ba; siye' 'a ne' kan' lo'o ta'a ne', ja nsu'wi 'a cha' tiya 'in ne' kan'. Ti ykwi' ti ne' wa y'ni biya' ne' 'in ne', kan' cha' nxke' ti' ne' cha' su'we 'a ngi'ni ykwi' ne'.

¹³ Lo'o ja nchka ti' ba cha' chkwi' siye' ne' cha' 'wa chun' ska tñan nu wa y'ni xka ta nten; su'we ni siya chkwi' ne' cha' 'in tñan nu ngi'ni ti ba, cha' Ndiose lka nu nda chabiya' la se'en ku'ni skaa ba tñan. Kwi' ngwaña'an, mda Ni chabiya' cha' ngala ba nde se'en ndi'in wan, ne' Corinto.

¹⁴ Kan' cha' ni, wa lo'o chabiya' 'in Ndiose yaa ba nde se'en ndi'in wan ti kulo, cha' ykwi' ba cha' su'we nu ndi'in 'in Krixtu lo'o wan; lo'o ja mdijin ta ba chabiya' nu wa mda Ni 'wa.

¹⁵ Ja nchkwi' ba cha' 'in tñan nu ngi'ni xka ta nten chabiya' 'in Ndiose; nchkwi' ba cha' 'in sa kwa ti tñan nu nda Ni chabiya' cha' ku'ni ykwi' ba nde se'en ndi'in wan. Sa kan' ti cha' nchka ti' ba, cha' xñi su'we la wan cha' 'in Ndiose chun' ndi'in la, cha' bra kan' ka'an la tñan ka ku'ni ba lo'o wan, ti kwi' ña'an nu wa nda Ni chabiya' cha' ku'ni ba.

¹⁶ Chun' ndi'in la kaja ña'an chkwi' ba cha' su'we nu ndi'in 'in Krixtu lo'o ne' tyun kichen nu ndi'in

tijyu' la, nde loo la se'en ndi'in wan. Kan' cha' ja n'ni cha' chkwi' ba cha' 'in tñan nu ngi'ni xka ta nten cha' 'in Krixtu sikwa.

¹⁷ Si ndi'in cha' chkwian' ska cha', su'we la chkwian' cha' 'in ska tñan nu ngi'ni Ndiose sikwa.

¹⁸ Ja nxñi Ndiose cha' nu nchkwi' nten nu nchkwi' 'a cha' 'in tñan nu ngi'ni ne', ti ykwi' ti ne'; xñi Ni cha' nchkwi' nchga nten nu chkwi' Ni cha' su'we ngi'ni ne' tñan.

11

Nten nu kwiñi ti ndu'u cha' 'in Jesús 'in ne'

¹ Lo'o ni, ku'ni wan cha' tlyu ti' 'ñañ, talo wan chin' 'ñañ, ni siya chkwiin' 'añ cha' 'ñañ, ti ykwiin' tiñ, ña'an ti' nchkwi' ska nten nu mna' cha' tiya 'in.

² Ndiya 'a tiñ' 'wan. Lo'o ja chan kwi' ngwaña'an nka tiye Ndiose ña'an Ni 'wan. Wa mskañ' cha' lo'o Ni cha' tañ 'wan cha' ka wan nten 'in Krixtu, nten nu luwi kasiya 'in, ña'an ti' ska nu kuna'an kune' nu kaja kwilyo'o lo'o ska ti yu ki'yu;

³ nduwe 'a tiñ' si wa ñu'un ti kasiya 'wan. Ti ngwa s'ni ni, wa mñi lyo'o kunan 'in Eva, cha' nchka 'a nchkwi' kune' xa'an kan'. Lo'o ja nchka tiñ' cha' ñu'un cha' 'wan lo'o Krixtu ngwaña'an, ja nchka tiñ' cha' kwiñi lyo'o kune' xa'an 'wan chun' cha' nu nchkwi' xka ta nten nu kwiñi; su'we 'a si tyukwi ti tiye wan msñi wan cha' 'in Krixtu.

⁴ Lo'o si'i ngwaña'an lka rsun nu mjwi' 'ñañ. Ndiya nu nchkwi' cha' su'we 'a nchkwi' wan lo'o ya ña'an ti nten nu ndijyan se'en ndi'in wan, ni siya xka ña'an cha' nchkwi' ne' cha' 'in Jesús; ja

su'wa cha' nu nchkwi' ne' kan' lo'o cha' nu wa ytsa' ba 'wan nu ngwa ti kulo. Kwi' ngwaña'an, nnan wan xka la cha' kan', si'i cha' su'we 'in Jesús nu ndlaa 'ñaan 'in nchga cha' kuxi lka cha' kan', ti kwi' si'i cha' nu wa ykwi' ba lo'o wan nu ngwa ti kulo. Kan' cha' xka tyi'i nsu'wi ni' kasiya 'wan ni, lo'o si'i Tyi'i Ndiose lka kan'.

⁵ Si'i nan kuxi la cha' nu nchkwii'n, kwi' si'i nan su'we la cha' nu nchkwi' xka ta nten kan'; nan wa mñi lyo'o ne' 'wan se'en nchkwi' ne' cha' lka ne' tñan 'in Krixtu, kan' cha' xka ña'an cha' nda'an tiye wan ni.

⁶ Ni siya ja nchka 'ñaän chkwii'n ñi lo'o nten, nxke' ti' wan, wa mdyii y'niin xa'aän su'we cha' 'in Jesús kan'; kwi' ngwaña'an, wa jlyo ti' wan cha' chañi 'a cha' nu nchkwii'n re, cha' tyun ya' wa na'an wan 'ñaän, nchga tñan nu wa y'niin.

⁷ Ja siya' msñiin liya' 'wan xa wa mdi'iin ngwa'uün cha' su'we 'in Ndiose 'wan. Wa mslyaän cha' ka ti'i la ña'an 'ñaän cha' 'wan, cha' ka kanun su'we la ka tiye ykwi' wan. ¿Ta ja su'we cha' y'niin ngwaña'an, nxke' ti' wan a?

⁸ Nchga ta ne' ta'aan nu wa msñi cha' 'in Jesu-cristo nchga la kichen, kan' lka nu mdaya' 'ñaän lo'o tñi tyukwi tyempu nu y'niin tñan se'en ndi'in wan; wa msñiin liya' 'in ne' kan', cha' ngwaña'an ngwa 'ñaän tayaän' 'wan bra kan'.

⁹ Tyukwi tyempu nu mdi'iin lo'o wan, bra nu mnanjo'o tñi 'ñaän, ja siya' mjñaän 'wan cha' taya' wan 'ñaän bra kan'; ne' Macedonia, ta'a msñian cha' 'in Krixtu, wa yan lo'o ne' kan' nchga nan nu lyiji chin' 'ñaän. Ngwaña'an y'niin nu ngwa bra kan', cha' ja taän ka'an 'a tñan 'wan, nka tiyeen.

Kwi' ngwaña'an ti ku'niin chun' ndi'in la, nka tiyeen.

¹⁰ Su'we la nka tiyeen cha' ngwaña'an nchka 'ñaan. Kan' cha' ni, la se'en ndya'aan tyukwi lo yuu 'in Grecia, ja nchka tiän' cha' ta ne' liya' 'ñaan; wa jlyo ti' wan cha' chañi 'a cha' nu nchkwiin' re, chun' lkaän nten 'in Krixtu.

¹¹ Cha' su'we nka tiyeen ña'aan 'wan, kan' cha' nchkwiin' lo'o wan ngwaña'an; wa jlyo ti' Ndiose cha' su'we 'a nka tiyeen ña'aan 'wan.

¹² Lo'o ti ku'niin laän sa ña'an nu ngi'niin kaän ni, cha' ja kaja ña'an chkwi' xka ta nten kan' cha' ngi'ni ne' ti kwi' tñan nu ngi'ni ba.

¹³ Ja chañi cha' ngi'ni ne' kan' tñan 'in Krixtu; kwiñi ne' kan', ka'an 'a cha' kwiñi nchkwi' ne' kan' lo'o nten nchga se'en nda'an ne'. Xka ña'an ngi'ni ne' kan' lo'o nten, cha' ngwaña'an ka kwiñi lyo'o ne' 'in nten kan', cha' lka ne' nten su'we, cha' ngi'ni ne' tñan 'in Krixtu.

¹⁴ Lo'o ja tlyu tñan cha' kwiñi lyo'o ne' kan' 'in nten ngwaña'an, cha' lo'o kune' xa'an nu naan Satanás nchka 'in kwiñi lyo'o 'in nten, bra nu xka ña'an ngi'ni yu tloo nten, cha' chkwi' ne' cha' lka yu ska angajle nu mdo'o lo xaa 'in Ndiose; lo'o ja chañi cha' kan'.

¹⁵ Kwi' ngwaña'an nchka lo'o nten nu ngi'ni tñan 'in kune' xa'an kan'; ja tlyu tñan cha' ku'ni ne' cha' xka ña'an tloo ne', sa ña'an nu kwiñi lyo'o ne' kan' 'in nten 'in Krixtu ta'a wan cha' ngi'ni ne' tñan 'in Ndiose. Bra nu tiya bra cha' ka biya' 'in ne' lo'o Ndiose, la bra kan' tyijin ne' kan' nu ti'í sa ña'an nu ndi'in cha' ka 'in ne' si'ya cha' kuxi nu wa y'ni ne' xa wa yan ne' lo chalyuu.

Cha' ti'í nu nchka 'in Palyu nchga se'en mda'an yu

¹⁶ Xiya' chkwíin' lo'o wan; ni ska wan ja ndi'in cha' chkwí' wan cha' mna' cha' tiya 'ñaän. Ni siya nxke' ti' wan cha' ja nsu'wi 'a cha' tiya 'ñaän, ta wan chin' chabiya' 'ñaän chkwíin' cha' 'in nchga cha' tukwi nu wa ngwa 'ñaän.

¹⁷ Ja ndiya tiän' chkwíin' cha' re, cha' si'i cha' nu wa nda Ndiose cha' chkwíin' lo'o nten lka cha' re, nxke' tiän'. Chañi cha' wa mna' cha' tiya 'ñaän, nxke' tiän', cha' lye 'a nchkwíin' cha' 'ñaän, ti ykwíin' tiän'.

¹⁸ Lo'o ja nduwe tiän' ni siya chkwíin' chin' ni, cha' nsu'wi 'a nten nu nchkwí' 'a cha' ka tnun la ykwi' ne', nka tiye ne'; kan' cha' lo'o'ün nsu'wi chabiya' 'ñaän chkwíin' chin', nxke' tiän'.

¹⁹ ¡Wan, nchka 'a 'wan! ¡Kan' cha' su'we 'a ndalo wan 'in nten nu ya ña'an ti ngi'ni!

²⁰ ¡Ndalo 'a wan 'in nchga yu kan' nu ngi'ni cha' kuxi, ni siya lye 'a ndlo ne' tñan 'wan, ni siya ngi'ni ne' kanan 'wan, ni siya ndatsaa 'a ne' 'wan cha' ku'ni wan cha' kuxi, ni siya lye 'a ngi'ni siye' ne' lo'o wan, ni siya ta'a ti nykwan' ne' tloo wan; ndalo 'a wan 'in ne' kan'!

²¹ Lo'o bra kan' ndukwin wan cha' ja ngulo su'we ba tñan 'wan. ¡Chañi cha' ja ngi'ni tlá ba 'wan sa ña'an nu ngi'ni nten kan'!

¡Su'we sikwa! Chkwíin' chin' cha' 'ñaän, ti ykwíin' tiän, ni siya ja nsu'wi cha' tiya 'ñaän cha' chkwíin' cha' re; si'i nten kwiñi ti kan' nu ka chkwí' cha' 'in ykwi' ne'.

²² Su'wa ti lkaän yu hebreo lo'o ne' kan'; kwi' ngwaña'an, su'wa ti lkaän yu israel lo'o ne' kan',

cha' ngwaña'an ska ti ayman Abraham ngwa ne' kula 'wa lo'o ne' kan'.

²³ Ndukwin ne' kan', cha' tñan 'in Krixtu ngi'ni ne'; ti kwi' tñan kan' ngi'niñ. Ni siya ja nsu'wi 'a cha' tiya 'ñaän cha' chkwiñ' ngwaña'an, su'we la tñan ngi'niñ ke tñan nu ngi'ni ne' kan'; lye la y'niñ tñan, ta'a ti msu'wa ne' 'ñaän ni' ña'an chkwan, tyun ya' wa mji'in ne' 'ñaän lo'o kijin, ta'a ti nchka cha' wa kajaän tiän cha' 'in Krixtu.

²⁴ Kalatyii ndukwa kaa ya' nji'in ne' 'in yu kuxi chabiya' 'in ne' judío ni, kwi' ngwaña'an ki'yu ya' mji'in ne' judío 'ñaän sa kwa ya'.

²⁵ Lo'o ngwaña'an, snan ya' mji'in ne' romano yka chuñ', kwi' ska ya' nguun ne' kee 'ñaän cha' ngwa ti' ne' kujwi ne' 'ñaän. Snan ya' ngwa kuxi 'in yka na'an se'en mda'aän, yten ran ni' tyi'a; wa mdiya ska ya' nganuñ nxkwatyaän lo tyi'a ska tsan lo'o ska tla.

²⁶ Ka'an 'a se'en mda'aän tuwiin se'en nu ja chan ka kuxi 'ñaän; wa mdiya bra nu ngunuñ jlu'we tyi'a xa wa ndukwi ylaa tyi'a chku; kwi' ngwaña'an mdi'in 'a nten nu ku'ni kunan tuwiin; ni siya ne' judío ta'aän, ni siya ne' xka la'a tsu', ngwa ti' ne' ku'ni ne' cha' kuxi lo'oñ; kwi' ngwaña'an, ni siya mda'aän nde kichen tnun, ni siya mda'aän nde ni' kixin', ni siya nsu'wiñ lo tyi'a tujo'o, ndyukwaan 'aän cha' kuxi; lo'o ngwaña'an, wa mdiya nten nu su'wa nda'an lo'o nten 'in Jesucristo, lo'o cha' kwiñi ngi'ni ne' kan', cha' kuxi nda'an tiye ne' ña'an ne' 'ñaän.

²⁷ Wa mdiya ka'an 'a tñan 'ñaän, ka'an 'a cha' tukwi mdijiñ nde se'en mda'aän, tyun 'a ya' ja ngwa kajaän'; wa mdiya bra lye 'a mte' tiän', kwi'

ngwityi tiän'; wa mdiya tsan nu ja ska nan mjwi kuñ siya' ti, wa mdiya tsan nu lye 'a ngwa tlya' tiän' cha' ja mjwi te' kuñ'. Nchga cha' kan' mdijiin nde se'en mda'aän.

²⁸ Lo'o ngwaña'an, ti ndi'in la cha' tukwi 'ñaän; nchga tsan nduwe 'a tiän' sa ña'an nchka 'in nchga ta nten 'in Krixtu nchga la kichen, lye 'a nduwe tiän' ni' kasiya 'ñaän cha' nu ndyu'wi tiän' 'in ne' kan'.

²⁹ Xa nu na'an 'a ti' ska yu ta'aan, bra kan' lo'o na' nchka na'an tiän' cha' 'in yu kan'; xa nu ndi'in ki'ya 'in ska yu kan', kwi' ngwaña'an na', xi'in 'a tiän' bra kan'.

³⁰ Bra nu nchkwiiñ' 'ñaän ti ykwiin' tiän, su'we la si chkwiiñ' cha' 'in nchga cha' nu ngi'ni cha' ja ndaloñ se'en ndi'iin skaän tiän.

³¹ Ndiose Sti Jesucristo nu nka X'naan, nchga bra ndi'in cha' ku'niin tnuan 'in Ni: ti kwi' Ni jlyo ti' Ni cha' si' cha' kwiñi nchkwiiñ' lo'o wan.

³² Nde ña'an ngwa 'ñaän xa wa mdi'iin nde kichen Damasco. Nu lka x'nan kichen kwa, tñan 'in ree Aretas lka yu; kwi' ngulo tñan 'in skan 'in yu cha' tyuun yu kwan tyi'iin tu'wa lo'o kichen kan', cha' xñi tuun yu 'ñaän, cha' tyaa lo'o yu 'ñaän ni' ña'an chkwian bra kan'.

³³ Lo'o xka tuwiin msñiin yi'aän bra kan'; mdiyan lo'o ne' ta'aan ska xkuwi se'en xu'wiin ni' ran, lo'o bra kan' yojo' ne' 'ñaän ña'an lo'o xkuwi tuna'an ventana cha' ngwi'ya ne' 'ñaän lo'o ti chun' lo'o kichen kan' nde liya'. Ngwaña'an ngwa cha' ngulaän 'in x'nan kichen kan'.

12

Ngwa'u tloo Ndiose 'in Palyu laja sla yu

¹ Ndi'in cha' ti chkwii'n' la chin' cha' 'ñaän, ti ykwii'n' tiän, ni siya ja su'we chkwii'n' ngwaña'an lo'o xka nten. Kitsaän' ska cha' 'wan sa ña'an cha' nu ykwi' slaän. Laja slaän ngwa'u tloo ykwi' X'naan 'ñaän, ykwi' Ni ska cha' lo'oün bra kan'.

² Nten nu wa msñi cha' 'in Krixtu lkaän; lo'o ni, wa nsu'wi tii lkwa yijan ti bra nu mgii tiän' cha' nu yan y'ya Ndiose 'ñaän, cha' bra kan' yi'aän la xka chalyuu nde kwan la, nde se'en ndi'in Ndiose. Ja jlyo tiän' si chañi cha' yi'aän la kwa, o ta laja slaän tiän ngwa'u tloo Ni 'ñaän; ska ti Ndiose jlyo ti'.

³ Xiya' chkwii'n' lo'o wan cha' ja jlyo tiän' si chañi cha' ndyaa lo'o lye Ndiose 'ñaän nde chalyuu kan' se'en su'we 'a ña'an nchga nan, ta si nan mske' ti tiän' cha' nu yi'aän la kan'; ska ti Ndiose jlyo ti'.

⁴ La kan' ynaän ka'an 'a cha' nu ja nchka chkwii'n' 'in ran, kwi' ngwaña'an ja ndyiji ña'an chkwii'n' nten chalyuu 'in cha' kan' siya' ti.

⁵ Su'we si chkwii'n' chin' lo'o wan, cha' ngwaña'an ngwa 'ñaän ti bra kan'; ja su'we chkwii'n' xka la cha' 'ñaän, ti ykwii'n' tiän, ska ti si chkwii'n' chin' cha' 'in nchga cha' se'en nu ja ndaloün se'en ndi'iin ykwii'n' tiän.

⁶ Si'i nan wa mna' cha' tiya 'ñaän nchkwii'n' cha' 'ñaän ti ykwii'n' tiän. Chañi lka cha' nu nchkwii'n' lo'o wan ni. Ja nchka tiän' chkwii'n' ka'an 'a cha' lo'o wan, chun' ja nchka tiän' cha' ku'ni tnun ne' 'ñaän si ja ya ña'an ne' sa ña'an ngi'niin, ta ja ya kunan ne' cha' nchkwii'n'. Xa wa nsu'wi lyo ne' 'ñaän, kan' ka chkwii' su'we ne' cha' 'ñaän bra kan', nka tiyeän.

⁷ Bra kan' mda Ndiose chabiya' cha' nu mdijiin chin' nu ti'í, cha' ja ka siyeän' lye 'a lo'o nten chun'

cha' tnun nu wa na'aän laja slaän nde ni' kwan; mda Ni ska lo nu ti'í 'ñaän nu ti'í 'a ngi'ni lo'oün. Wa lka ran ña'an ti' ska kiche' tnun nu yojo' ti'í laja kunaän', ña'an ti' si ndi'ian ya' kune' xa'an cha' ta yu nu ti'í 'ñaan, cha' lye 'a ngi'ni nu ti'í kan' lo'oün, cha' ja ka siyeēn' lo'o xka ta nten.

⁸ Wa mda'a snan ya' ykwiin' lo'o Ndiose; t'nan 'a ykwiin' lo'o Ni cha' tyo'o tsu' nu ti'í kan' 'ñaän.

⁹ Lo'o nde ña'an mxkwen Ni 'ñaän bra kan': “Sa kan' ti cha' ndi'in cha' tyu'wi tii', cha' ka'an xu'we ngi'niin lo'oo ngwaña'an ti. Kwi' lye la ka ku'niin tñan lo'oo, bra nu ja nsu'wi 'a jwersa 'iin” ndukwin Ni 'ñaän. Kan' cha' ni, su'we 'a nka tiyeēn ni siya ja nchka 'ñaän lye, cha' bra kan' ka ku'ni ykwi' Krixtu tñan ni' kasiya 'ñaän cha' ka 'ñaän.

¹⁰ Kan' cha' su'we nka tiyeēn, ni siya ja nchka 'ñaän siya' ti, ni siya ka'an 'a cha' ti'í chkwi' nten 'ñaän, ni siya ti'í 'a 'ñaän, ni siya lye 'a ti'í ti' nten 'ñaän, ni siya tukwi 'a tñan se'en ndi'iin cha' 'in Krixtu; ti kwi' ña'an bra nu ja nchka 'ñaän siya' ti, ti kwi' bra kan' su'we la ndyiji jwersa 'ñaän, kwi' jwersa nu nda Krixtu.

Mda'an 'a cha' tiye Palyu sa ña'an nchka 'in ne' Corinto nu msñi cha' 'in Krixtu

¹¹ 'Wan y'ni lo'o wan 'ñaän cha' nchkwiin' cha' mna're, ni siya ndi'in cha' chkwi' su'we wan 'ñaän. Ndiya 'a ti' wan ngi'ni wan tñan 'in ne' kwiñi kan'; ni siya xke' ti' wan cha' chin' la tñan ngi'niin lo'o ka'an la tñan ngi'ni yu kwiñi kan'.

¹² Wa mdaloün nchga cha' kuxi nu ngwa 'ñaän, chun' ngi'niin tñan nu wa mda X'naan 'ñaän, cha' nduün nchkwiin' cha' 'in Ni lo'o wan. Wa jlyo ti'

wan cha' Ndiose lka nu mda tñan re 'ñaän, xa wa na'an wan cha' tnun nu wa y'ni Ni nde se'en ndi'in wan laja nu mdi'iïn lo'o wan, cha' ngwaña'an kuwe la ti' wan 'in Ni. Ja nchka ku'ni nten chalyuu tñan kan' ngwaña'an ti.

¹³ Sa kan' ti cha', ja mjñaän 'wan cha' taya' wan 'ñaän, kan' cha' nxke' ti' wan cha' chen nka tiyeän ña'aän 'wan; su'we la ngi'niïn lo'o ne' xka kichen, nxke' ti' wan. ;Ku'ni wan chin' cha' tlyu ti' 'ñaän, cha' ja njñaän cha' kan' 'wan sikwa!

¹⁴ Wa tyaän tiän nde se'en ndi'in wan xiya'. Nde mda'a snan ya' ndijyaän se'en ndi'in wan ni, ti kwi' ti cha' ja ndijyaän cha' kuloün ska tñan tukwi 'wan. Siya' ti nchka tiän' cha' ka wan nten 'in Ndiose; ja nka tiyeän cha' nu jñaän tñi 'wan. Ña'an ti' nten nu nsu'wi sñi', nu ta liya' loo nchga nan nu lyiji 'in sñi'; si'i sñi' ne' ta liya' kan'.

¹⁵ Kwi' ngwaña'an na', su'we 'a nka tiyeän ni siya kwijiïn jiïn ti chin' ti nan nu nsu'wi 'ñaän, ni siya ka na'an tiän' siya' ti, cha' kaja ña'an tayaän' chin' 'wan. Kan' cha' ja su'we si chin' ti nka tiye wan ña'an wan 'ñaän, lo'o su'we 'a nka tiyeän ña'aän 'wan.

¹⁶ Ja ka'an 'a tñi ngwiji wan loün bra kan', lo'o ti nsu'wi chin' ne' ta'a wan nu nchkwil' cha' wa mñi lyo'oün 'wan cha' ku'niïn kanan 'wan.

¹⁷ ;Ni sa ña'an ngwa cha' kan' a? Ja nguloün tñan 'in nten nu ndijyan se'en ndi'in wan cha' xñi ne' liya' 'wan cha' 'ñaän, si'i ngwaña'an nka tiyeän.

¹⁸ Chañi cha' ykwiïn' lo'o Tito kan', cha' tsaa yu se'en ndi'in wan nu ngwa xkan'; ndyaa yu lo'o kwi' xka yu ta'a msñian cha' 'in Jesús bra kan'. Lo'o ja y'ni Tito kanan 'wan; ska ti ña'an ngi'ni yu tñan

sa ña'an nu ngi'niñ tñan, ska ti cha' nsu'wi tiye ba ta'a tyukwaa ba.

19 Si'i nan nchka ti' ba cha' tyo'o luwi cha' 'wa lo'o wan; wa lka nduwe ti' ba cha' ña'an Ndiose 'wa, kan' cha' sa kwa ti cha' nchkwi' ba, sa ña'an cha' nu nchka ti' Krixtu cha' chkwi' ba lo'o wan. Kwi' ngwaña'an, nchga tñan nu ngi'ni ba, ngi'ni ba tñan kan' cha' taya' ba 'wan, cha' su'we 'a nka tiye ba ña'an ba 'wan ta'a su'we ndi'in ba.

20 Ka'an chin' cha' nda'an tiyeen cha' 'wan ni. Bra nu tiyaan se'en ndi'in wan, ¿ta tyija lyo cha' 'wan 'ñaan cha' xka ña'an ngi'ni wan, si'i sa ña'an nu ngwa'uun 'wan ti kulo a? ¿Ni sa ña'an ku'niñ lo'o wan bra kan' a? Ka biya' ti' wan bra kan', cha' ka 'ñaan ku'niñ tlään chin' 'wan, ni siya ja ndiya ti' wan cha' ku'niñ ngwaña'an. Nduwe 'a tiän' cha' ndiya chin' ne' ta'a wan nu ti nxuun ne' lo'o ta'a ne', nu liye' 'a ti' ne' 'in ta'a ne', nu msin' 'a ti' ne' 'in ta'a ne', nu ska lo ti cha' 'in ne' nduwe ti' ne'; kwi' ngwaña'an, nchkwi' 'a ne' kwentu 'in ta'a ne', nchkwi' lyo'o ne' 'in ta'a ne', lye 'a ngi'ni siye' ne' lo'o ta'a ne'. Nchga lo cha' kuxi kan' ngi'ni ne' chun' ja nduwe ti' ne' 'in Ndiose siya' ti.

21 Bra nu tiyaan xiya' se'en ndi'in wan, si tyija lyo cha' 'ñaan cha' ngwaña'an ngi'ni wan, ja chan lye 'a ka jyu'u tiän' cha' 'in Ndiose nu nka X'naan, bra nu ña'aan cha' kuxi nu ngi'ni 'wan. Ja chan kunaan 'aan bra kan' cha' 'wan; ka xi'in 'a tiän' cha' 'in nten nu y'ni cha' kuxi kan' ti ngwa s'ni la, cha' ja ya ka jyu'u ti' ne' kan' 'in cha' kuxi nu y'ni ne', cha' nsu'wi 'a cha' kuxi nu ngi'ni ne' lo'o ta'a ne', cha' ja luwi kasiya 'in ne' kan' siya' ti.

13

Ñi nchkwi' Palyu lo'o ne' bra wa tyii nda'an yu kityi

¹ Wa mda'a snan ya' ni, cha' ndijyaän na'aän 'wan. Nde ña'an ku'niin ni: ndi'in cha' ku'niin biyaän' 'in nchga nten nu ngi'ni cha' kuxi; ni siya xkwi' lo'o tukwa snan nten nu wa na'an cha' kuxi kan', ngwaña'an ku'ni biyaän' 'in ne'.

² Kan' lka cha' nu nchkwiin' lo'o ta'a wan ne' Corinto nu wa msñi cha' 'in Jesucristo, kwi' ngwaña'an nchkwiin' lo'o nchga wan nde kwa nu y'ni cha' kuxi ti ngwa s'ni la. Bra nu yi'aän nde kwa nu nka tyukwa ya' ni, wa ytsaän' cha' re 'wan bra kan'. Lo'o ni, cha' ndi'iin tijyu', ti chkwiin' cha' re lo'o wan xiya': Ja tukwin nu ngi'ni cha' kuxi tyo'lo laa 'ñaän bra nu tiyaän xiya'; ku'niin biyaän' 'in nchga ne' kan'.

³ Lo'o bra kan' ka biya' ti' wan cha' ti kwi' Krixtu lka nu nda chabiya' cha' chkwiin'; lo'o si'i chin' ti tñan nchka 'in Krixtu xa nu ta Ni nu ti'í 'wan, ni siya lye la ku'ni Ni tñan cha' kaja nu ti'í 'wan bra kan'.

⁴ Chañi 'a cha' ngwa na'an ti' Krixtu bra nu yjwi ne' 'in yu, bra nu mstya ne' 'in yu lo wsi; chun' ndi'in la tnun 'a cha' y'ni Ndiose Sti yu cha' 'in yu, kan' cha' ti lu'u Ni ni. Ña'an ti' Krixtu, cha' ngwa na'an 'a ti' yu bra nu yjwi ne' 'in yu, kwi' ngwaña'an bare, na'an chin' ti' ba bra nu ngulo ba tñan 'wan nu ngwa xkan'; lo'o ni, ka biya' ti' wan cha' ti lu'u ba chin', cha' ti kwi' chabiya' 'in Ndiose nda'an lo'o ba ndijyan ba, ti kwi' ta'a chabiya' nu ndiya 'in Krixtu.

⁵ ꞑKu'ni biya' wan 'wan, ti ykwi' ti wan sikwa! Ngwaña'an ka biya' ti' wan si chañi cha' ti nganun tyukwi cha' 'in Jesucristo ni' kasiya 'wan. Ndi'in cha' tyaa yu'wi ti' wan cha' nganun Tyi'i Jesucristo ni' kasiya 'in ska wan; ska ti si cha' kwiñi ti msñi wan cha' 'in Ndiose, ja kanun Ni lo'o wan bra kan'.

⁶ Lo'o ngwaña'an nchka tiän' cha' ka biya' ti' wan cha' ja lka ba nu kwiñi.

⁷ Ta'a ti njñan ba cha' 'in Ndiose, cha' ja ta Ni chabiya' cha' ku'ni wan cha' kuxi; nchka ti' ba cha' su'wa ya' Ni 'wan cha' ka su'we ka tiye wan se'en ndi'in wan lo chalyuu. Ja nduwe ti' ba, ni siya ndiya nten nu ndukwin cha' ja nchka 'wa siya' ti.

⁸ Ja n'ni cha' ku'ni tlá ba 'wan si ti nganun su'we cha' 'in Ni ni' kasiya 'wan, ti kwi' cha' 'in Jesús nu wa msñi wan. Bra nu ku'ni ñu'un wan 'in cha' nu 'in Jesús kan', bra kan' ku'ni tlá ba 'wan.

⁹ Bra nu su'we 'a nganun tsaa cha' 'in Ndiose ni' kasiya 'wan, su'we 'a nka tiye ba bra kan', ni siya chin' ti cha' nchka 'in ykwi' ba; kan' cha' njñan ba cha' 'in Ndiose cha' 'wan, cha' xñi ñi tiye wan cha' 'in Ni.

¹⁰ Kan' cha' nda'aän kityi re, ni siya tijyu' 'a ndi'in wan, cha' ja ku'niñ tláän 'wan bra nu tiyaän kichen tyi wan. Chañi cha' wa nda ykwi' X'naan chabiya' 'ñaän, cha' kaja ña'an kanun tsaa la cha' 'in Ni ni' kasiya 'wan, lo'o ja nsu'wi chabiya' 'ñaän cha' ku'niñ ñu'un jiñ 'wan.

¹¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesucristo, nslaän' lo'o wan ni, xa wa tyii ti kwa'aän kityi re. Ku'ni ji wan sa ña'an nu ndi'in cha' ku'ni wan cha' lka wan nten 'in Ndiose. Kunan su'we wan nchga cha' nu nchkiwñ' lo kityi re. Ka su'wa ka tiye wan lo'o

xka ta ta'a nten wan. Su'we ti tyi'in wan lo'o nchga nten. Lo'o bra kan' ti kwi' Ndiose, tyi'in Ni lo'o wan nchga tsan; su'we 'a ka tiye Ni ña'an Ni 'ñaan, kwi' ngi'ni Ni cha' tiin ti tyi'ian ni' kasiya 'ñaan.

¹² Tyukwi ti tiye wan chkwi' wan lo'o ta'a wan, xñi wan ya' ta'a wan chabiya' 'in Krixtu.

¹³ Lo'o nchga ne' ta'a msñian cha' 'in Ndiose nde re, nchka ti' ne' chkwi' ne' “¿Ni rsun nda wan?” 'in nchga ne' ta'a wan nu ndi'in nde kwa.

¹⁴ Lo'o ni, nchka 'a tiän' cha' ja tsaa tii cha' su'wa ya' Jesucristo nu nka X'naan 'in nchga wan, cha' ka'an 'a cha' su'we ngi'ni Ni lo'oan nchga tsan. Kwi' ngwaña'an nchka tiän' cha' nchga tsan kuwe ti' wan cha' su'we 'a nka tiye Ni ña'an Ni 'ñaan. Kwi' ngwaña'an, nchka tiän' cha' kanun Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'wan, cha' kwi' Ni ngi'ni Ni cha' su'wa ndi'in cha' 'ñaan lo'o Ni, lo'o xka ta nten ta'a msñian cha' 'in Ndiose. Ngwaña'an ka sikwa.

**Cha' su'we nu nchkwi' cha' 'in Jesucristo nu
nka x'naan
New Testament in Chatino, Western Highland
(MX:ctp:Chatino, Western Highland)**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Western Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Zona Alta Occidental [ctp], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Western Highland

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
de5120df-8f34-5747-88ef-b19cf963f07d